NAPAJEDLA OD PRAVĚKU

Archeologické osídlení Napajedelska

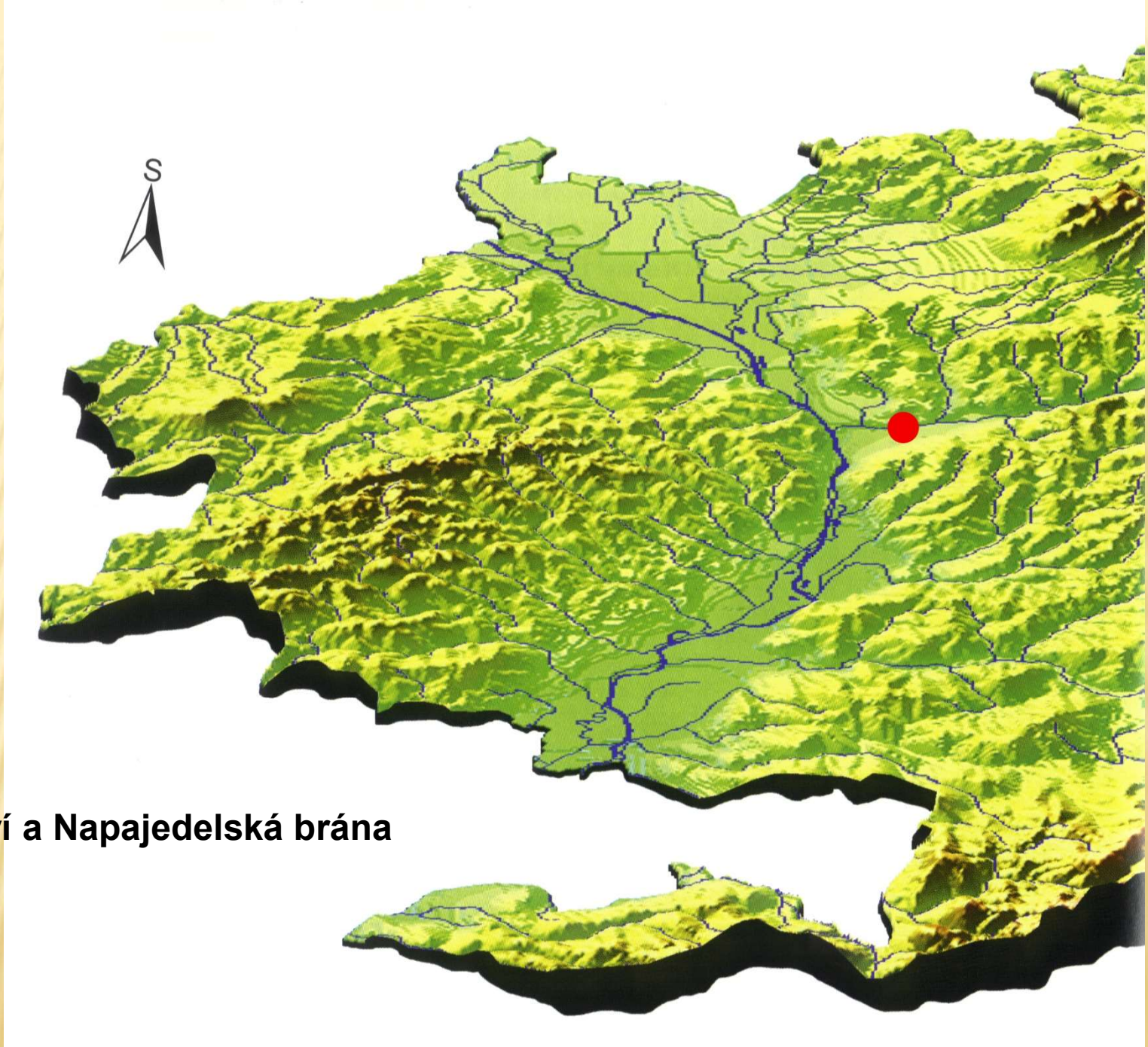

Pomoraví a Napajedelská brána

Musejní a archeologický spolek v Napajedlích

Vladislav Bachmánek

(25. 2. 1887, Napajedla – 5. 6. 1955, Napajedla)

ZACHRAŇUJTE PAMÁTKY!

ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY ZÍSKANÉ BĚHEM POSLEDNÍCH DESETILETÍ NÁM DOKAZUJÍ, ŽE MNOHO TISÍCILETÍ PŘED NÁMI ZDE ŽILI LIDÉ, ABY JAKO PIONÝŘI BUDOVALI PRO PŘÍŠTÍ SVÁ POKOLENÍ LEPŠÍ SVĚT.
ABYCHOM SI MOHLI UČINITI PŘEDSTAVU O DUŠEVNÍM I HMOTNÉM ŽIVOTĚ TĚCHTO PRAOBYVATELŮ NAŠEHO KRAJE, MUSÍME PEČLIVĚ SCHRAŇOVATI VŠECHNY PAMÁTKY, KTERÉ PO NICH ZBYLY. ZDÁNLIVĚ BEZCENNÉ A MRTVÉ STŘEPY, KTERÉ VYORÁVÁTE NA SVÝCH POLÍCH, KTERÉ VYRYJETE PŘI HLOUBENÍ ZÁKLADŮ SVÝCH DOMŮ, KTERÉ ZACHYTÍTE PŘI ODKOPÁVÁNÍ BŘEHŮ V CIHELNÁCH, JSOU PRO ARCHEOLOGY CENNÝMI DOKLADY PŘI ŘEŠENÍ OTÁZEK PRAVĚKÉHO OSÍDLENÍ NAŠICH ZEMÍ.
NEMÉNĚ CENNÉ JSOU VŠAK I PAMÁTKY Z MINULÝCH STOLETÍ, NÁRODOPISNÉ, STARÉ LISTINY A ZÁPISY, STARÉ PENÍZE A JINÉ STAROŽITNOSTI, KTERÉ ČASTO NA PŮDÁCH A V KOMORACH PROPADAJÍ ZKÁZE, NEBO SE STÁVAJÍ KOŘISTÍ ŘEMESLNÝCH SBĚRATELŮ A JSOU PROTO PRO VEŘEJNOST ZTRACENY.
MÁTE-LI PŘÍLEŽITOST, ZACHRAŇUJTE TYTO PAMÁTKY, PŘINESTE JE DO MUSEA NEBO DO ŠKOLY, OZNAMTE JEJICH NÁLEZY MÍSTNÍMU NÁRODNÍMU VÝBORU NEBO SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI.
STANETE SE TAK NAŠIMI SPOLUPRACOVNÍKY PŘI ZJIŠŤOVÁNÍ NEJSTARŠÍCH STOP LIDSKÉ A NÁRODNÍ KULTURY.

MUSEJNÍ A ARCHEOLOGICKÝ SPOLEK V NAPAJEDLECH

Napajedelští občané si své muzeum založili až po vzniku nového samostatného státu. Prvním krokem se stalo ustavení muzejní komise **v roce 1925**, která do své péče převzala všechny starší sbírky, shromažďované zřejmě již od konce 19. století. O pět let později pak vznikl samostatný **„Muzejní a archeologický spolek pro okres napajedelský a okolí“**, který náplň své činnosti deklaroval ve stanovách, schválených **15. května 1930** Zemským úřadem v Brně, následovně:

*„**Účel spolku jest**:*

a) v okrese napajedelském a okolí, kde není podobného spolku, pátrati po všelikých znamenitostech, jmenovitě po starožitnostech, památkách historických, kulturních, lidového umění; tyto znamenitosti sbírati, zachraňovati a je ve vlastním museu v Napajedlích uschovávati

b) Archeologické přezkoumání okresu napajedelského a okolí.

c) Přednáškami a schůzemi působiti k tomu, aby obecenstvo dbalo sub a) uvedených památek, po nich pátralo, před zkázou chránilo, sbíralo a do musea napajedelského odvádělo.“

První prostory pro svou činnost a uložení sbírek získal napajedelský spolek v původní budově **městské spořitelny**.

Archeologické výzkumy a muzejní dokumentace

záchranný výzkum při stavbě nového úseku silnice ze Zlína do Baťova

6337

Doba: Kamenná mladší

Kultura? volutová

Předmět: kamenné dlátko tenké /prst s nehtem/

Nalezeno: kde? Kvítkovice
trať "Chmelín"

„ jak? při silničních pracích na dálkové silnici Baťov-Zlín, v profilu jámy z níž rozvážena hlína ku planírování,

„ kdy? v červnu 3. 1935

Získal - kdo? při jízdě na kole povšiml si pan Josef Sellinger, obchodník z Tlumačova, že z profilu jámy ční "kamenný prst a kolem něho v hlíně střepy z bombovitých nádob s pupíky/oušky/ a zdobených vrypy kamenného prstu.

Konservováno:
Preparováno:

viz inv.č. 296/VIII.

Prv. publ. na tabuli XXI.č. 1,2,4,5,

Čís. inv. 297/ VIII

Umístění: na tabeli XXI. čís. 3.

Obr.:

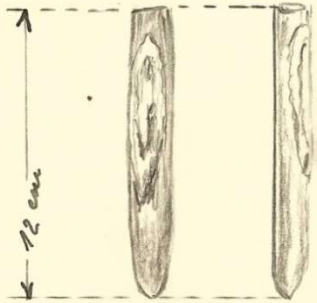

Kvítkovice Chmelín
1934–1935

6381

Doba: Kamenná mladší

Kultura? volutová

Předmět: kulatá nádobka bombovitá, s třemi pupíkovitými oušky a čárkovanými ozdobami vrývanými,

Nalezeno: kde? Kvítkovice, trať " Chmelín " p.č.1045/3

„ jak? při stavbě silnice dálkové z Baťova do Zlína , v hl. 2 1/2 m

„ kdy? 29. října 1934

Získal - kdo? jednatel VB s předním dělníkem p. Jos. Doležalem z Napajedel při večerní obchůzce po prácích v naší dílně doma : O. Chromý

Konservováno:
Preparováno:

Prv. publ.

Čís. inv. 294./VIII.

Umístění: viktrina I. shora

Obr.:

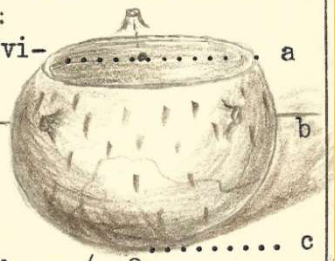

šířka a./ 9 cm
b./ 10 cm
c./ 4 cm

hlína plavená, dobře vypálená a světle hnedá.

Rozměry: výška 8 cm

Čís. neg.

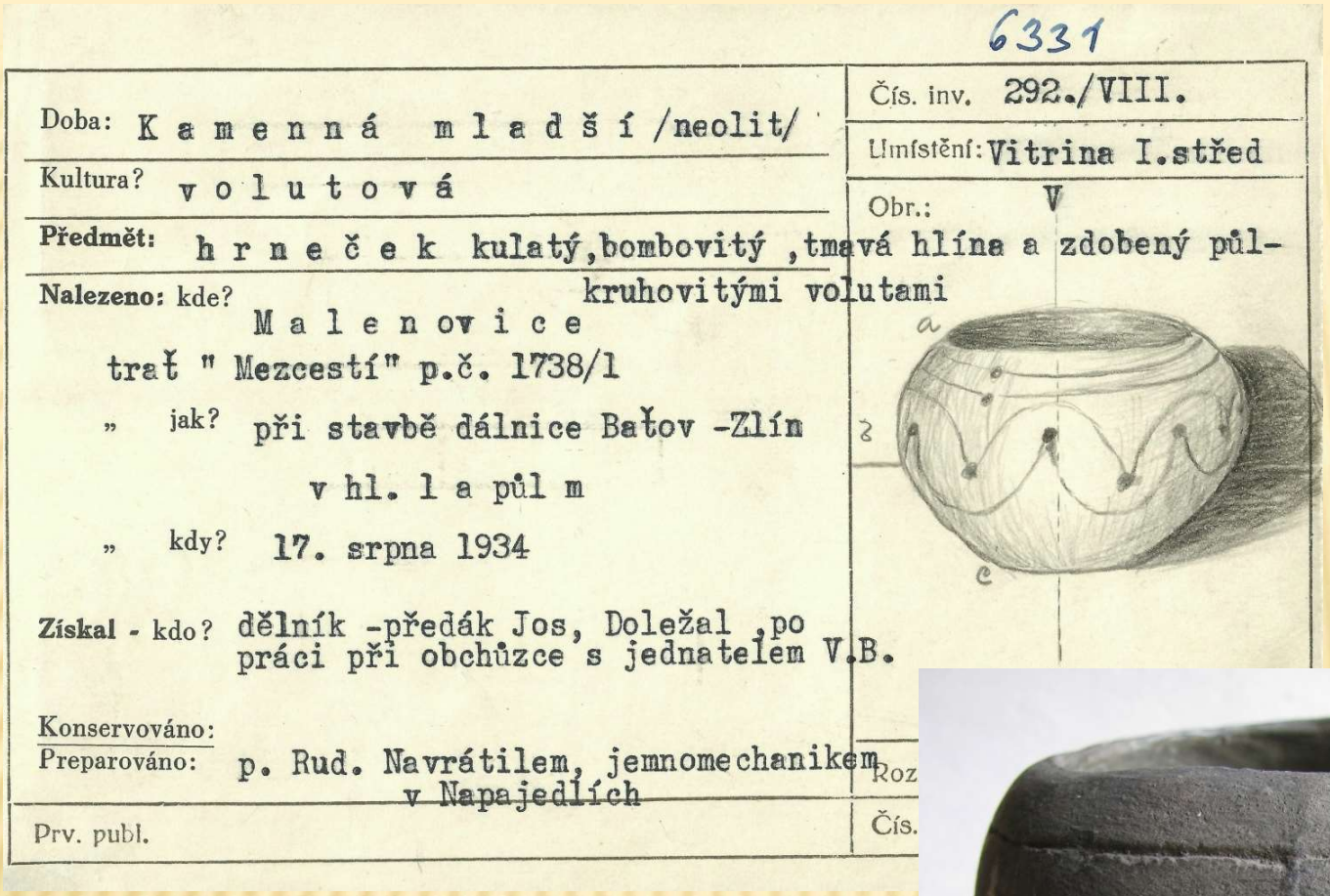

6331

Doba: Kamenná mladší /neolit/

Kultura? volutová

Předmět: hrneček kulatý,bombovitý ,tmavá hlína a zdobený půl-kruhovitými volutami

Nalezeno: kde? Malenovice

trať " Mezcestí" p.č. 1738/1

" jak? při stavbě dálnice Baťov -Zlín

v hl. 1 a půl m

" kdy? 17. srpna 1934

Získal - kdo? dělník -předák Jos, Doležal ,po práci při obchůzce s jednatelem V.B.

Konservováno:

Preparováno: p. Rud. Navrátilem, jemnomechanikem v Napajedlích

Prv. publ.

Čís. inv. 292./VIII.

Umístění: Vitrina I.střed

Obr.: V

a

z

c

Roz

Čís.

Zlín–Malenovice, trať Mezicestí

1934–1935

záchranný výzkum při stavbě nového úseku silnice ze Zlína do Baťova

6460

Doba: Bronzová

Kultura? „Lužicko-slezská" (popelnicová pole)

Předmět: velká hrouda zkamenělého obilí dle zjištění zemědělského musea „jest žito" viz A dole

Nalezeno: kde? v Praze r. 1935

" u Malenovic v trati „Mezesti" parc. č. 1694 a 1667/1 – patřilo p. Frant. Ševčíkovi z Malenovic, č. pop. 164.

" jak? při přesunu – převozu půdy – z. a zlaby dalnice z Batova do Zlína.

" kdy? srpna 24. – r. 1934

80 cm pod omicí při odvozu hlíny narazil dělník Doleřal i jednatel na podzemní špýchar, tvaru hrušky 1 m vys. 60 cm široké – zuhelnatělé i zkamenělé zrní A. Stěny špýcharu byly dvojité

Získal - kdo?

Konservováno: na předem vypálené

Preparováno: → p. R. Navrátil – Nap. do Skleněné Krychle.

Prv. publ.

Čís. inv. 400/VIII.

Umístění: vitrina III. – střed

Obr.:

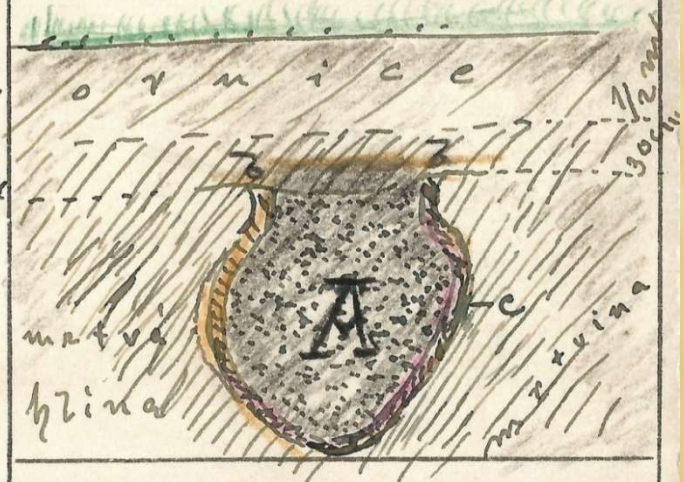

Rozměry: m z., 1/2 m, výp A = 80 cm
š. m ej = 80 cm

Čís. neg.

Napajedla – trať Pod hamry, 1938

Doba: Paleolit

Kultura? Diluvium

Předmět: mamutí kel (samice) ♀ sz

Nalezeno: kde? v Napajedlích, trať „pod Hamry" (pč 3737/3730)

„ jak? při překládání „pomoravské silnice (za nádražím Napajedla u prvního hradlaře) a hloubení povrchu nové silnice,

„ kdy? v červenci 1938

Získal - kdo? členové spolku p. Em. Matoušek, nevident. dch. v.v. a p. Aut. Lábla.

Konservováno:

Preparováno: doma ve spolkové dílně (tj. prostlapovaný sprítely.) Instalował p. Navrátil R.

Prv. publ. Zahradníček, jednate

Čís. inv. 19/VIII.

Umístění: volná instalace II.

Obr.:

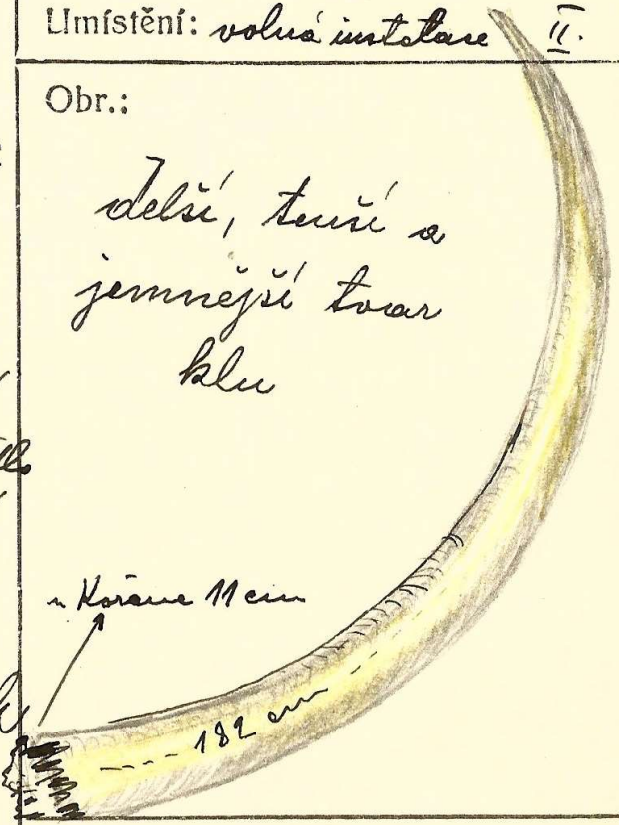

Rozměry: 182 cm

Čís. neg. určil: docent Dr. Al. Stehlík z Brna – 10./5. 1940

PALEOLIT

nejstarší a nejdelší úsek lidských dějin

Homo erectus – Homo neanderthalensis – Homo sapiens
výroba prvních kamenných nástrojů
kultura lovců a sběračů

Karolín

Nejstarší nálezy ve středním Pomoraví
(střední paleolit)

Tlumačov

MLADŠÍ PALEOLIT

v oblasti Napajedelské brány

aurignacien
(40000 – 30000 BC)

nejbohatší osídlení ve střední Evropě

Kvasice
Bělov
Nová Dědina
Žlutava
Halenkovice

Napajedla – cihelna
Napajedla – Za žlebem

Vilém Hrubý (Spytihněv 1938)
Bohuslav Klíma (Žlutava 1949)
Martin Oliva
Petr Škrdla (Spytihněv)
Alois Koutný (Žlutava)

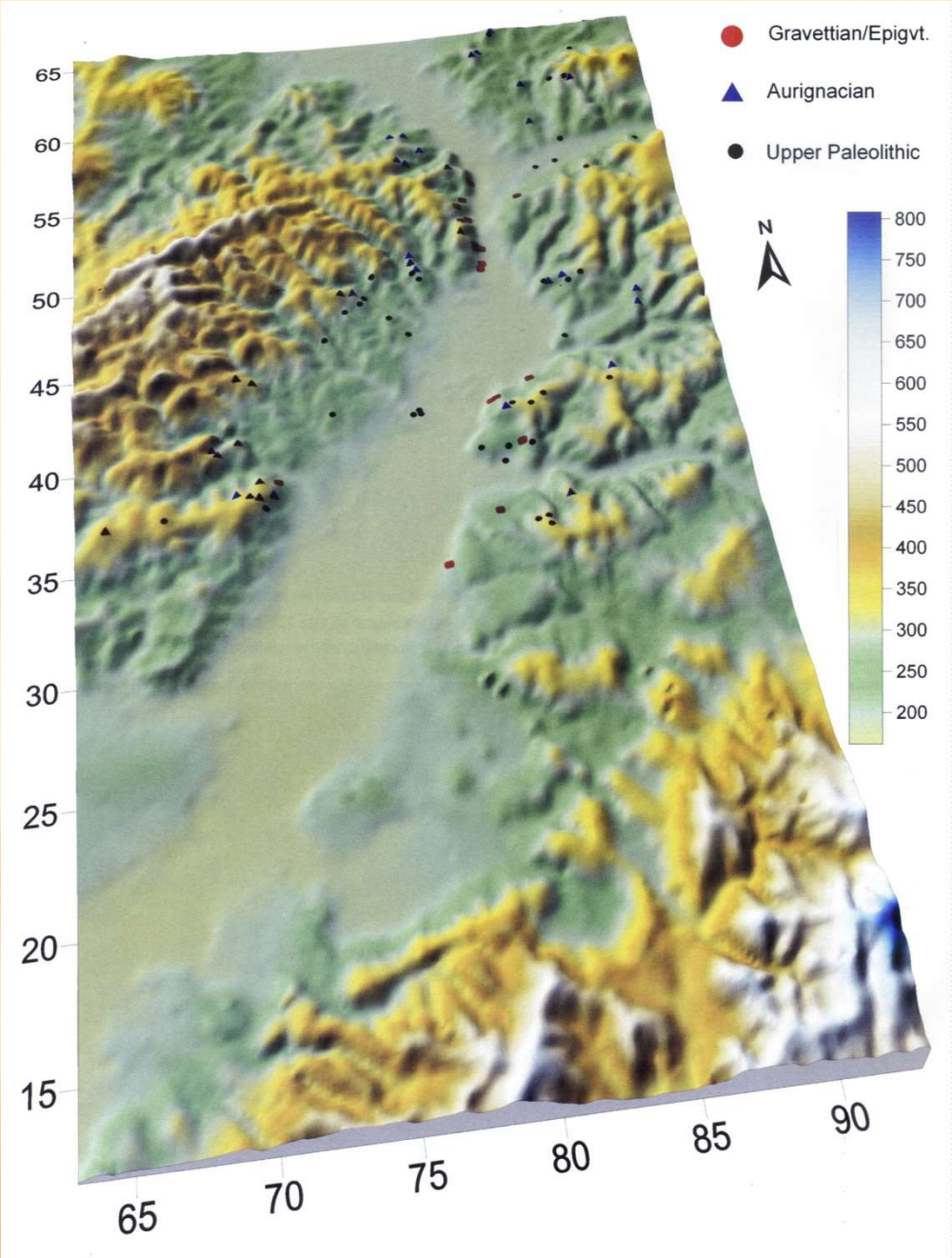

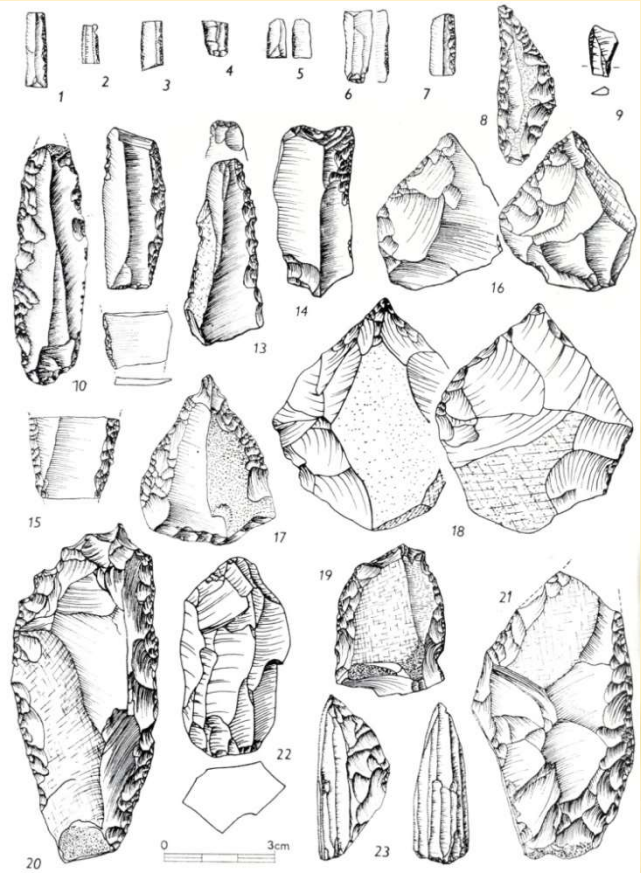

Bělov – Kukla

Žlutava

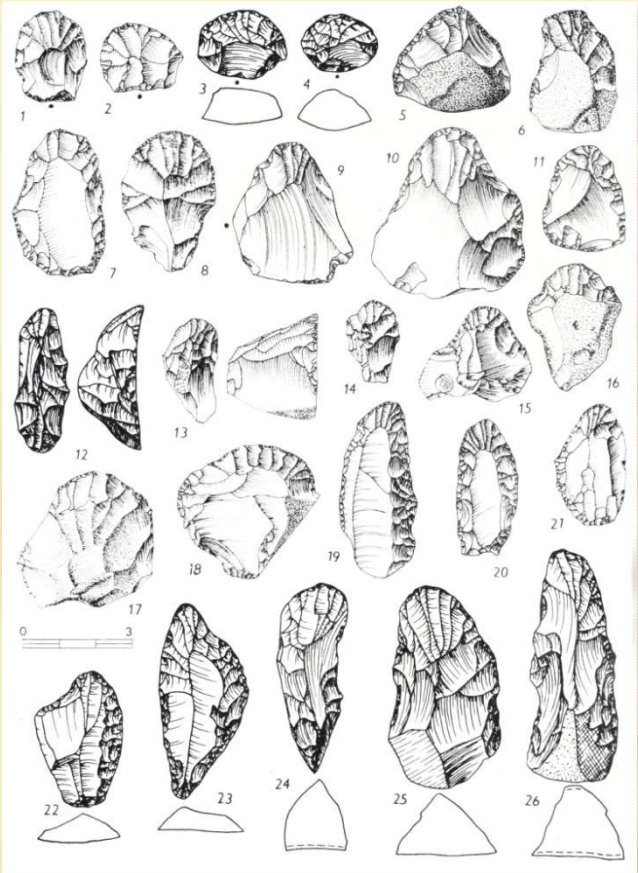

Nová Dědina – Horákovsko

Suroviny štípané industrie

baltský pazourek
rohovec
radiolarit
křišťál
obsidián

Kvasice

Gravettien
(30000 – 20000 BC)

Spytihněv
Napajedla – Kotáry
Pod Dubovou
Jestřabí
Šardice
Zámoraví (cihelna)
Radovany
Maková
Podvinohradí

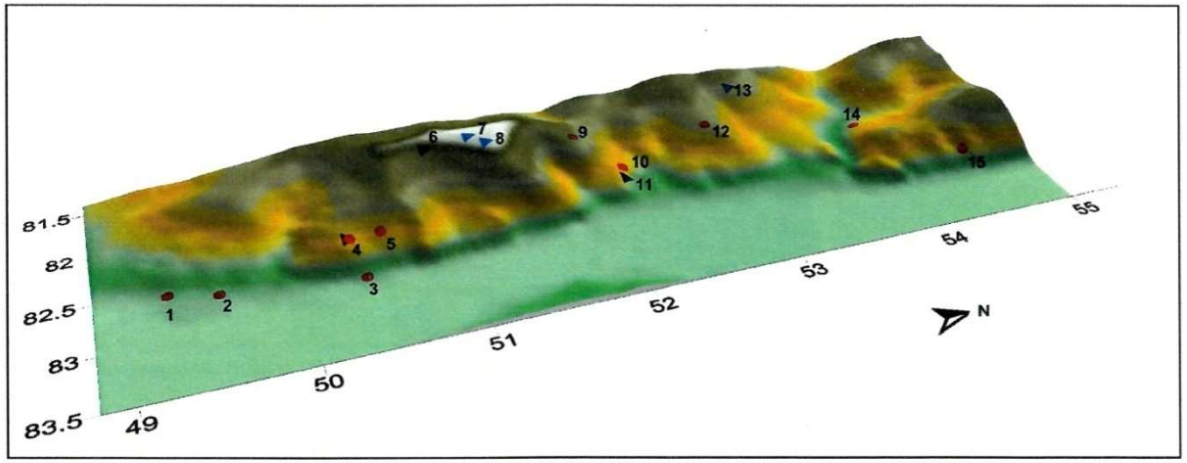

Obr. 3: Sídelní cluster Spytihněv-Napajedla. 1 a 2: Spytihněv-Němeča, 3: Napajedla-Podvinohradí, 4: Spytihněv-Duchonce, 5: Spytihněv-Nad Vinohrady, 6: Spytihněv-Na Vrších, 7 a 8: Napajedla-Maková, 9: Napajedla-Radovany, 10 a 11: Napajedla-Zámoraví, 12: Napajedla-Šardica, 13: Napajedla-Hrubé Jestřabí, 14: Napajedla-Pod Dubovou, 15: Napajedla-Kotáry.

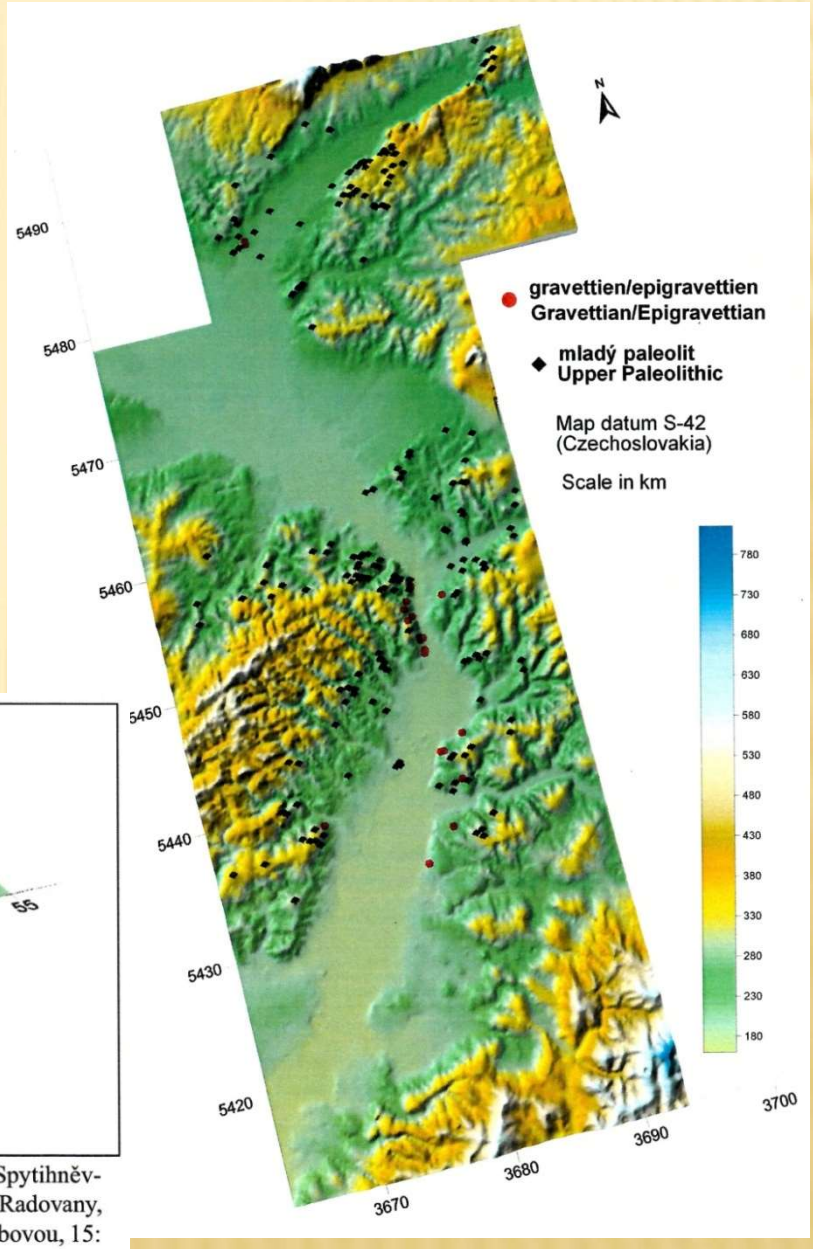

Napajedla – Zámoraví (cihelna)

Napajedla - Šardice

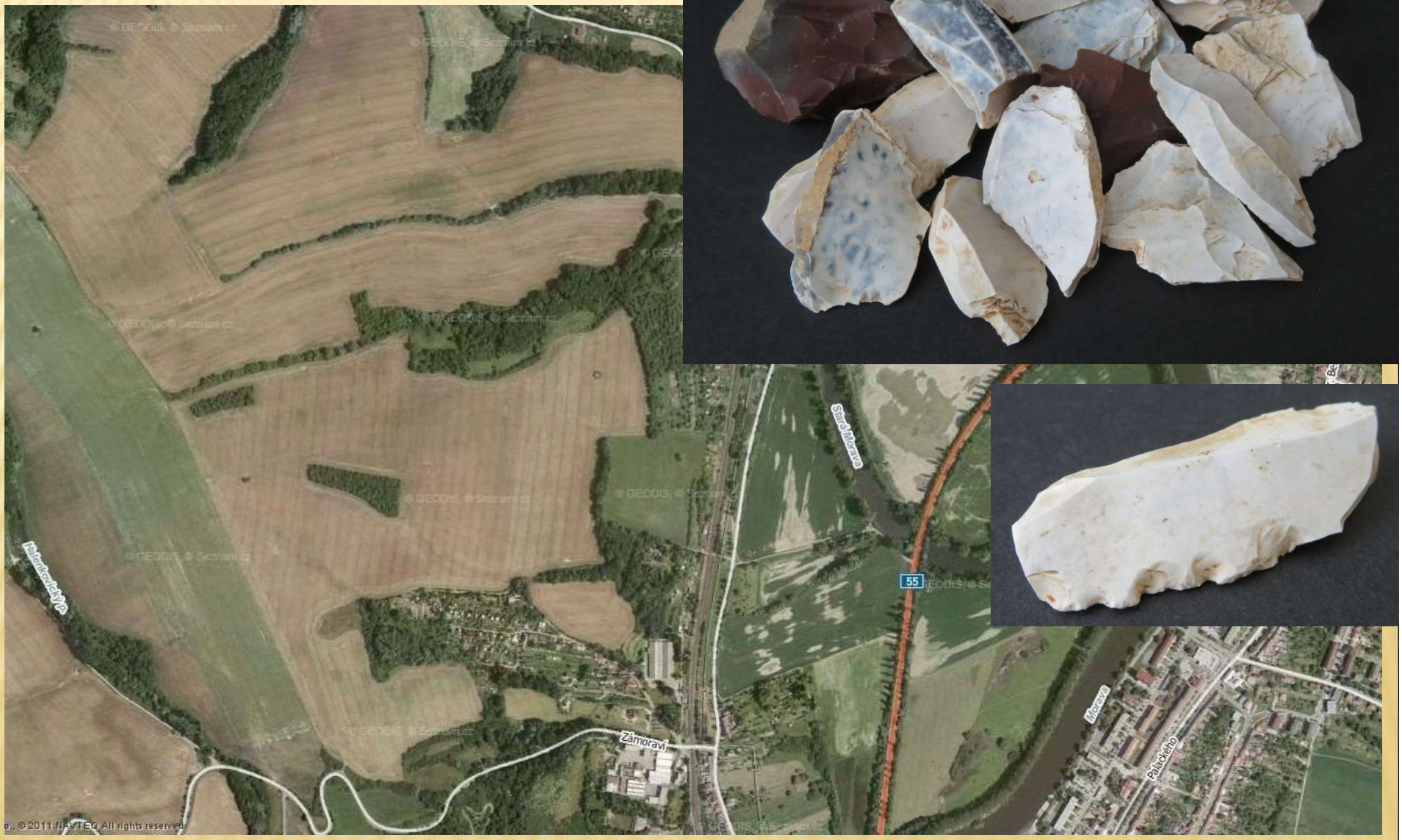

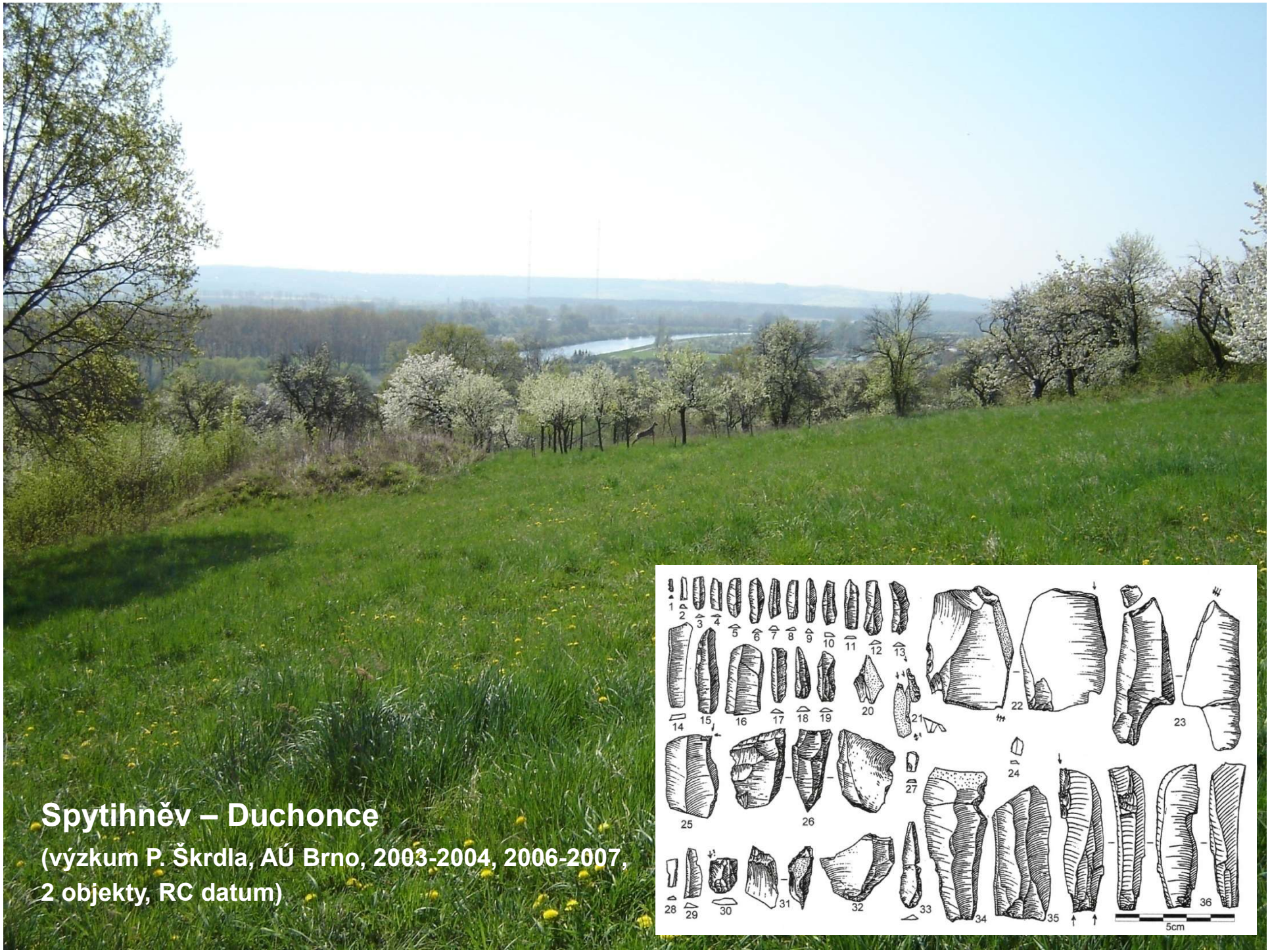

Spytihněv – Duchonce

(výzkum P. Škrdla, AÚ Brno, 2003-2004, 2006-2007, 2 objekty, RC datum)

NEOLIT

období prvních zemědělců

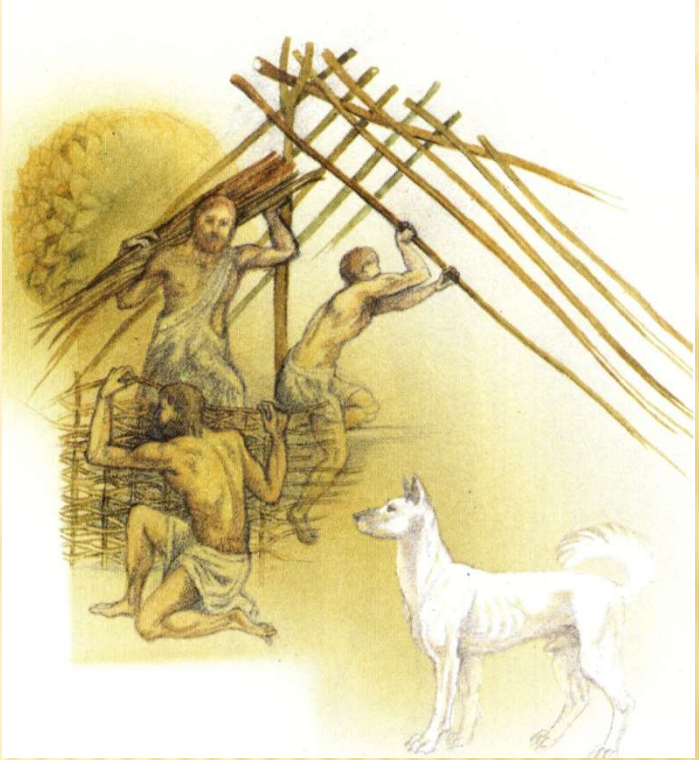

Neolitický „balíček“

výroba kamenných nástrojů broušením
výroba keramiky
tkaní látek
budování stálých sídel
cílené pěstování kulturních rostlin
chov domestikovaných zvířat
žďáření lesa k přípravě zemědělské půdy

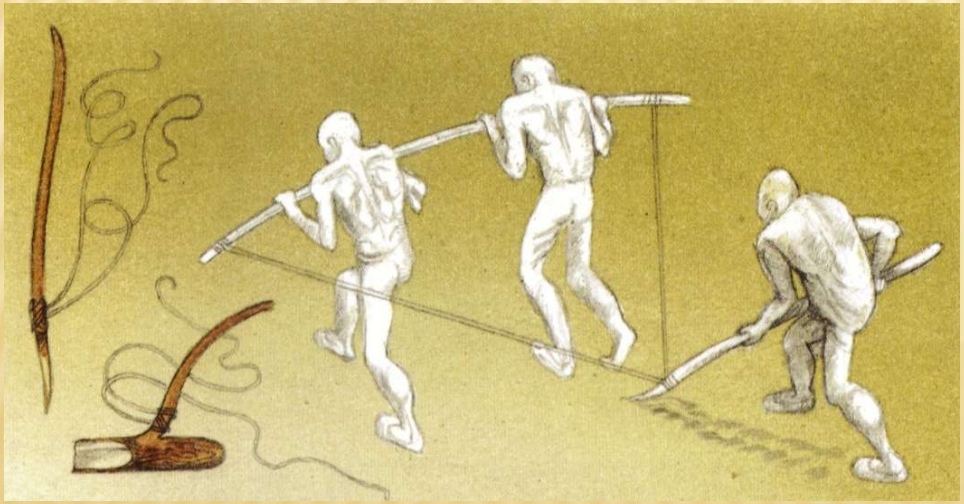

Nejstarší neolitické osídlení na Zlínsku (kultura s lineární keramikou)

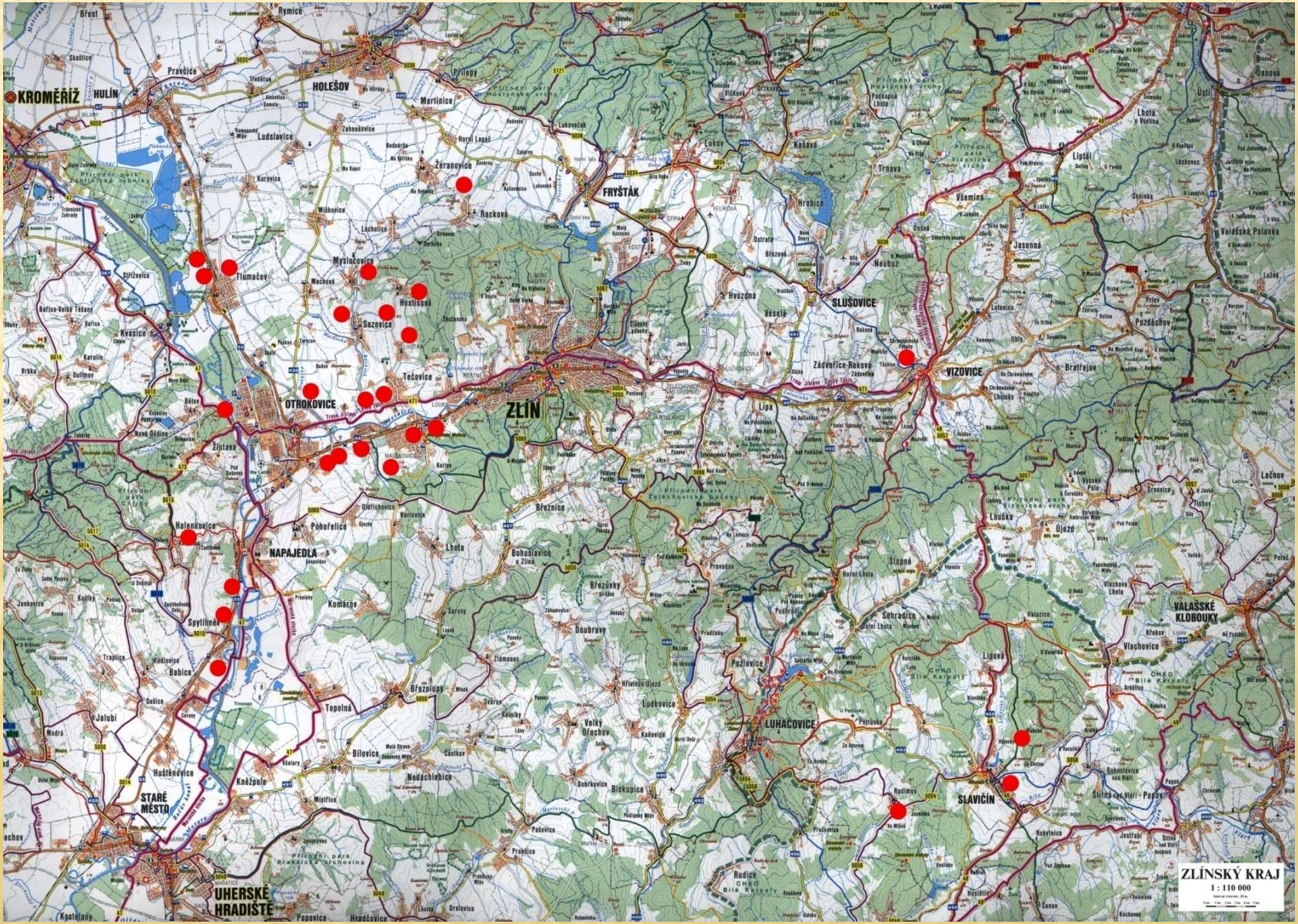

Keramika prvních zemědělců
z oblasti dolního Podřevnícka

starší fáze kultury s lineární keramikou

Spytihněv – Němeča

nejstarší neolitické osídlení v oblasti Napajedelska

kultura s lineární keramikou – fáze Ia

Spytihněv – Na vrších, 2007

sídliště kultury s lineární keramikou

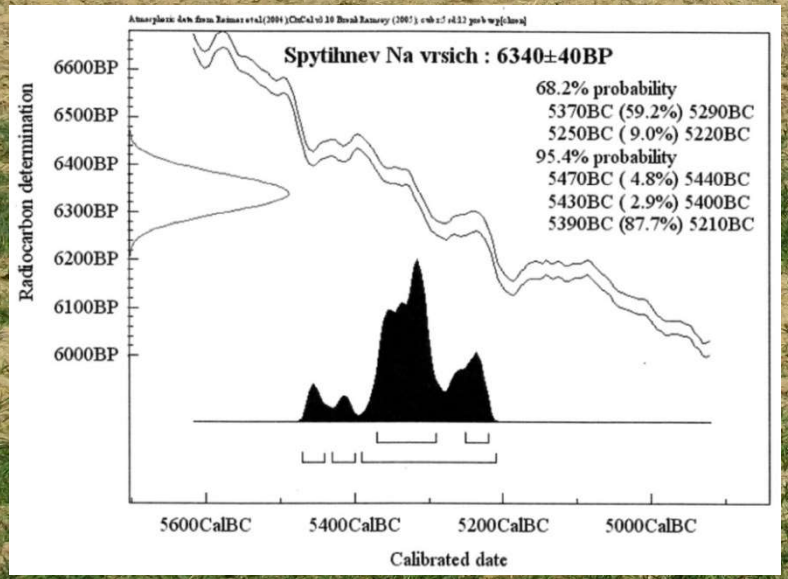

zahloubený objekt LnK

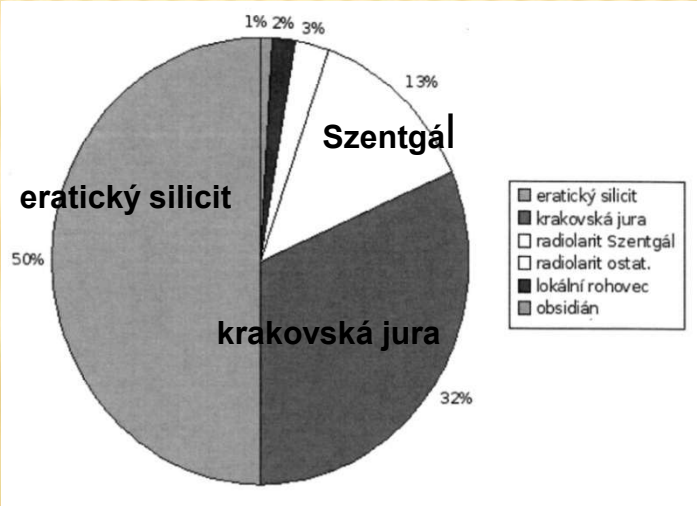
1%
2%
3%
13%
Szentgál
eratický silicit
50%
krakovská jura
32%
eratický silicit
krakovská jura
radiolarit Szentgál
radiolarit ostat.
lokální rohovec
obsidián

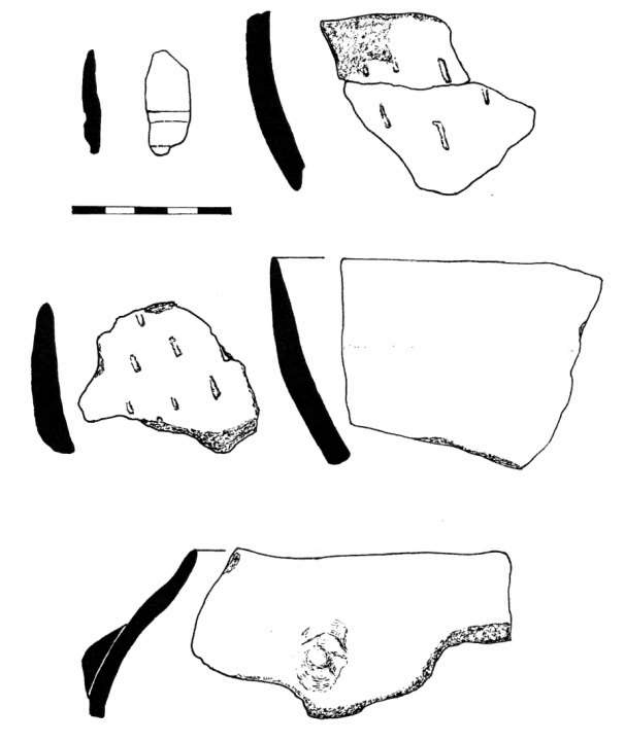

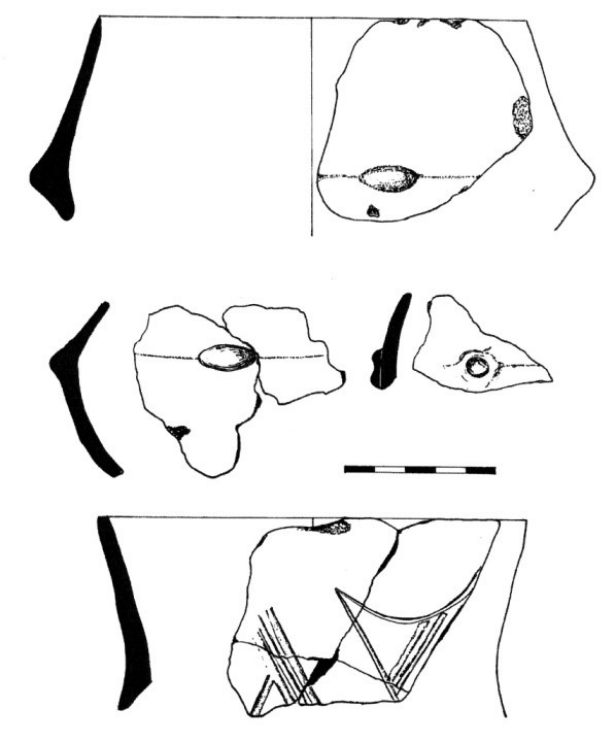

zdobená nádobka
kultury s lineární keramikou

Napajedla

břeh Moravy pod kopcem Tresný,1932

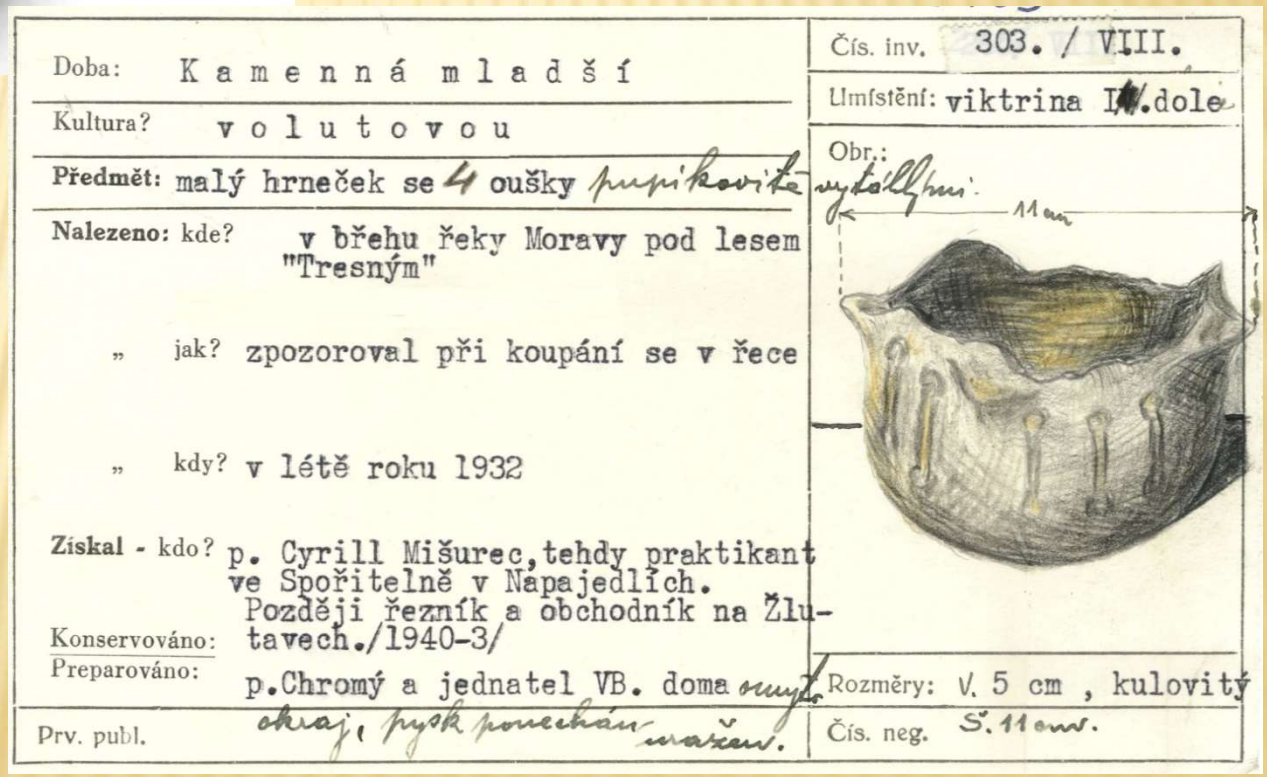

Doba: Kamenná mladší

Kultura? volutovou

Předmět: malý hrneček se 4 oušky pupíkovitě vytlačenými

Nalezeno: kde? v břehu řeky Moravy pod lesem "Tresným"

„ jak? zpozoroval při koupání se v řece

„ kdy? v létě roku 1932

Získal - kdo? p. Cyrill Mišurec, tehdy praktikant ve Spořitelně v Napajedlích. Později řezník a obchodník na Žlutavech./1940-3/

Konservováno:

Preparováno: p. Chromý a jednatel VB. doma omytý, okraj, pysk poněkud mačkán.

Prv. publ.

Čís. inv. 303. / VIII.

Umístění: viktrina I. dole

Obr.: 11 cm

Rozměry: V. 5 cm , kulovitý

Čís. neg. Š. 11 cm.

Napajedla – Husova ulice (výzkum ÚAPP Brno 2019)

nové sídliště kultury s lineární keramikou

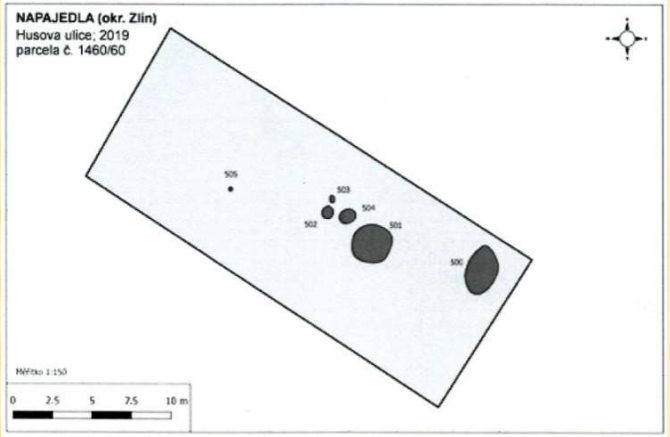

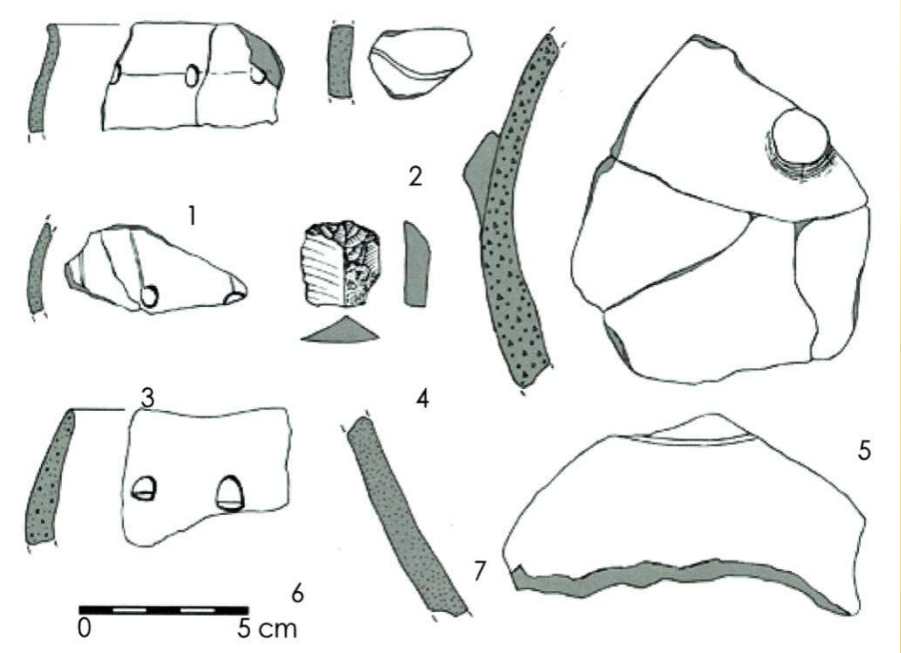

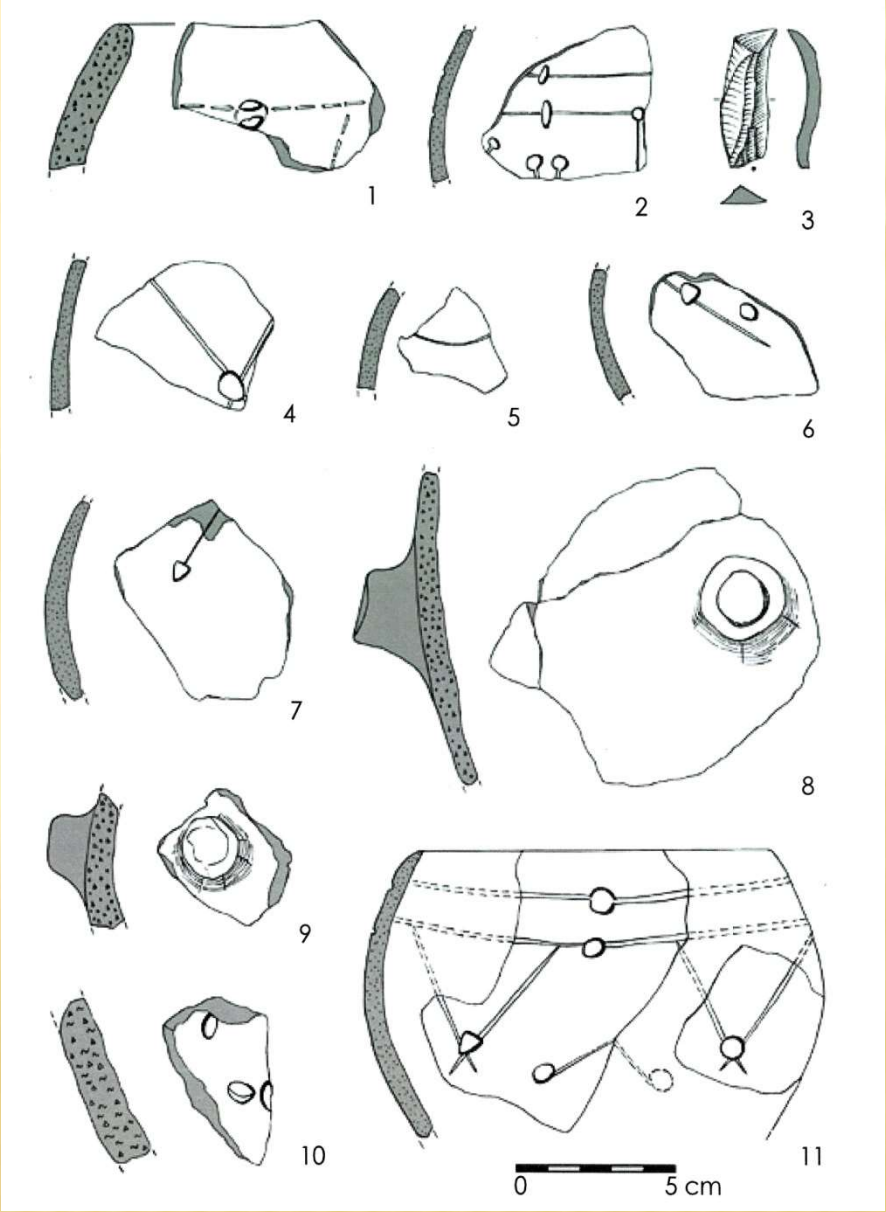

Napajedla – Prusinky (povrchový sběr P. Švehla)

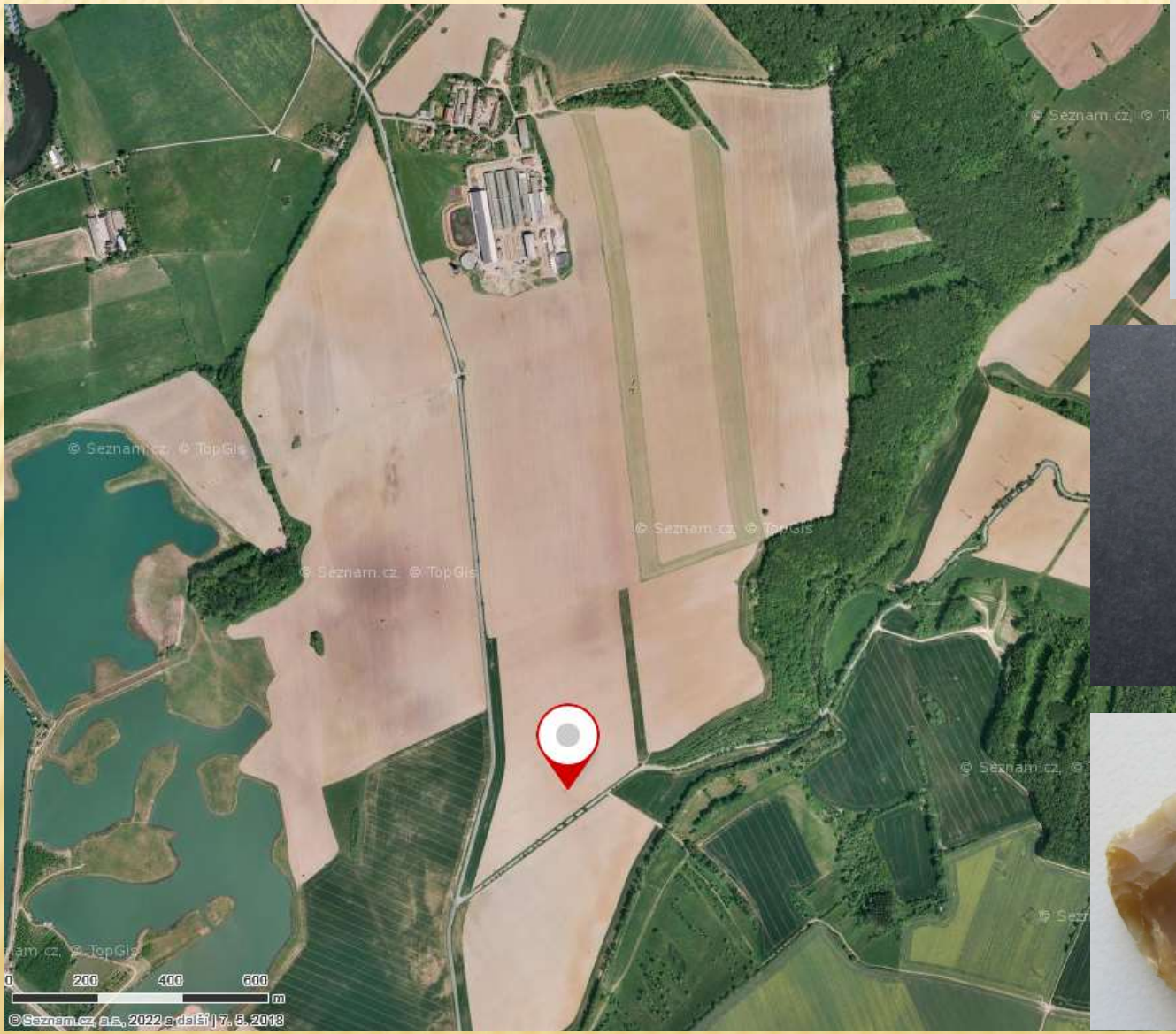

Broušené kamenné nástroje

Pohořelice

Spytihněv Kalavica

Spytihněv Pod hamry

Spytihněv Záhumence

Kvítkovice – Chmelín, záchranný výzkum 2004-2005

nadzemní dům
s kůlovou konstrukcí

dlouhodobě osídlené sídliště kultury s lineární keramikou

Kvítkovice – Chmelín

hliníky s pecemi

objekt K 535

nádoba s antropomorfní výzdobou

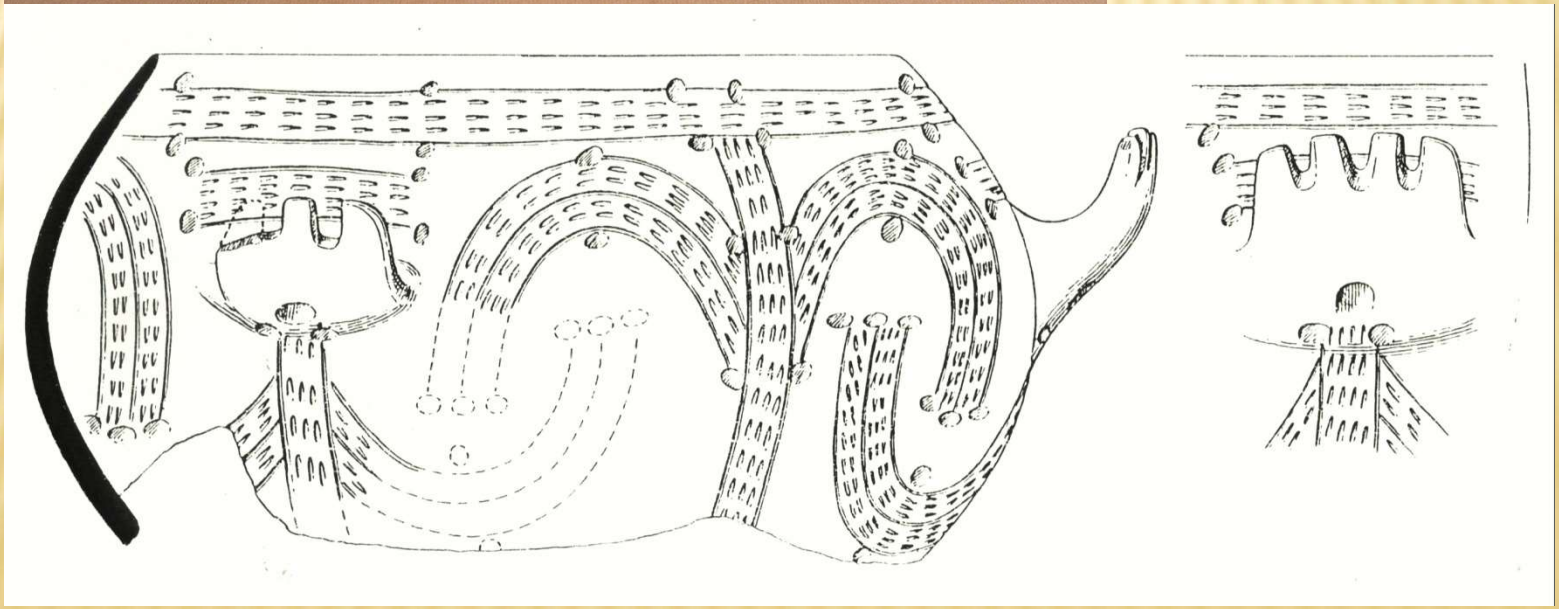

Kultura s moravskou malovanou keramikou (5. tisíciletí BC)

Malenovice

Kvítkovice

Tlumačov

ENEOLIT – závěr doby kamenné (4000 – 2000 BC)

první výrobky z mědi

vyspělejší zemědělství (orba se zápřahem)
řada domácích a tzv. invazních kultur

Napajedla – Hejný 1910
sekera se zkříženým ostřím

Pohořelice – u kostelíka 1922
masivní měděná spirála

Pohořelice 2021

Napajedla – pod Bahňákem
bagrování písku na L břehu Moravy 1935

starší eneolit

nádobka se zaobleným dnem - import

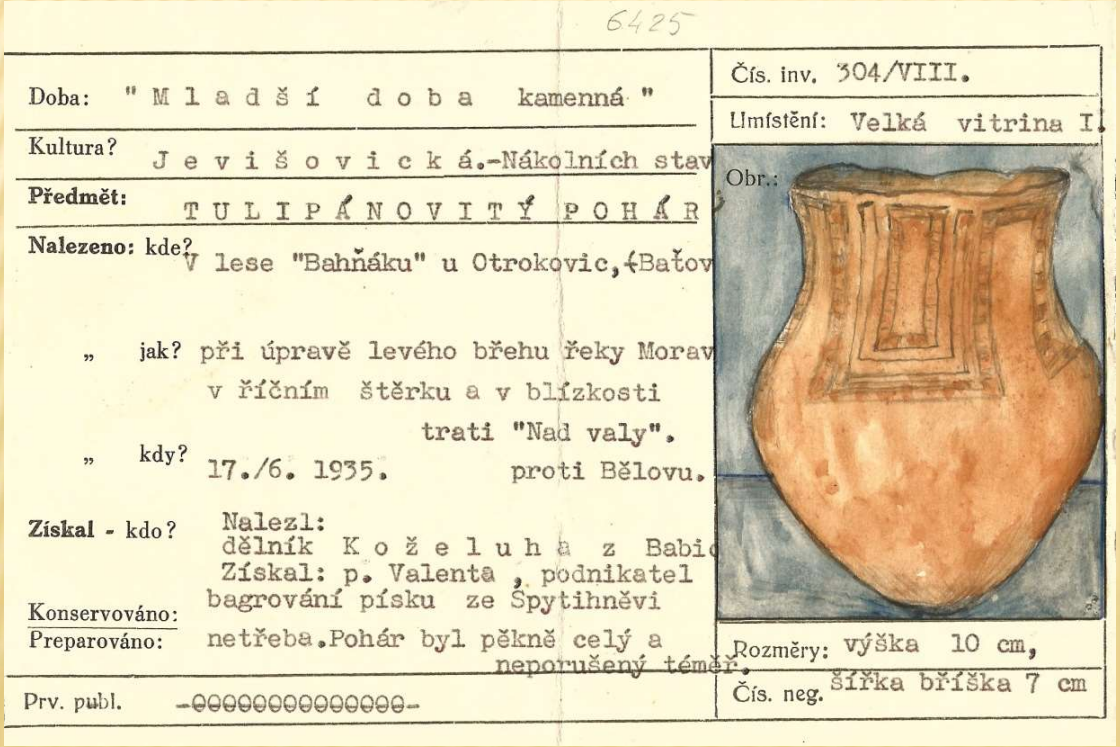

6425

Doba: " M l a d š í d o b a kamenná "

Kultura? J e v i š o v i c k á.-Nákolních stav

Předmět: T U L I P Á N O V I T Ý P O H Á R

Nalezeno: kde? V lese "Bahňáku" u Otrokovic, (Baťov

„ jak? při úpravě levého břehu řeky Morav v říčním štěrku a v blízkosti trati "Nad valy".

„ kdy? 17./6. 1935. proti Bělovu.

Získal - kdo? Nalezl: dělník K o ž e l u h a z Babic Získal: p. Valenta, podnikatel bagrování písku ze Spytihněvi

Konservováno:
Preparováno: netřeba. Pohár byl pěkně celý a neporušený téměř.

Prv. publ. -oooooooooooooo-

Čís. inv. 304/VIII.

Umístění: Velká vitrina I.

Obr.:

Rozměry: výška 10 cm, šířka bříška 7 cm

Čís. neg.

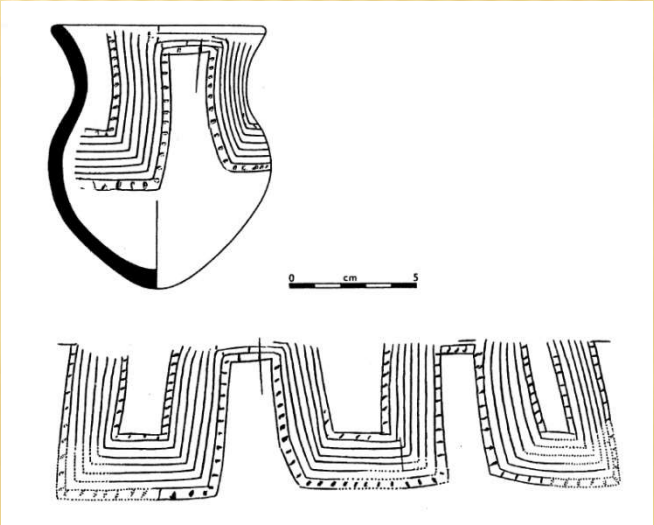

Jevišovická kultura

domácí kultura mladšího eneolitu

Kvítkovice – Chmelín, záchranný výzkum 2004

první doklad jevišovické kultury na východní Moravě

objekt K 516

Sekeromlaty kultury se šňůrovou keramikou

Napajedla
u Janišova mlýna 1935

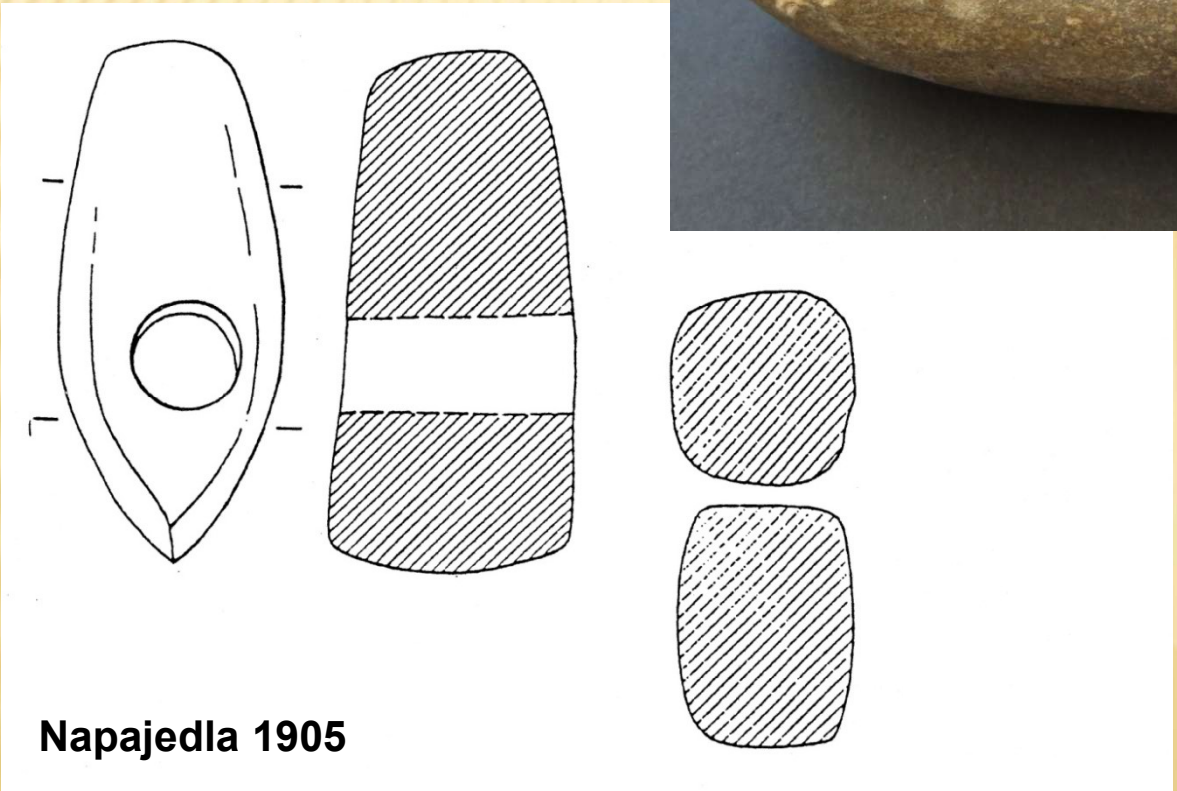

Napajedla 1905

Žlutava

Napajedla – Pod Dubovou 1936
broušená silicitová sekerka

Kvítkovice – Nábřeží
fasetovaný sekeromlat

Zlín–Malenovice Mezicestí
záchranný výzkum 1999

žárový hrob
kultury se šňůrovou keramikou

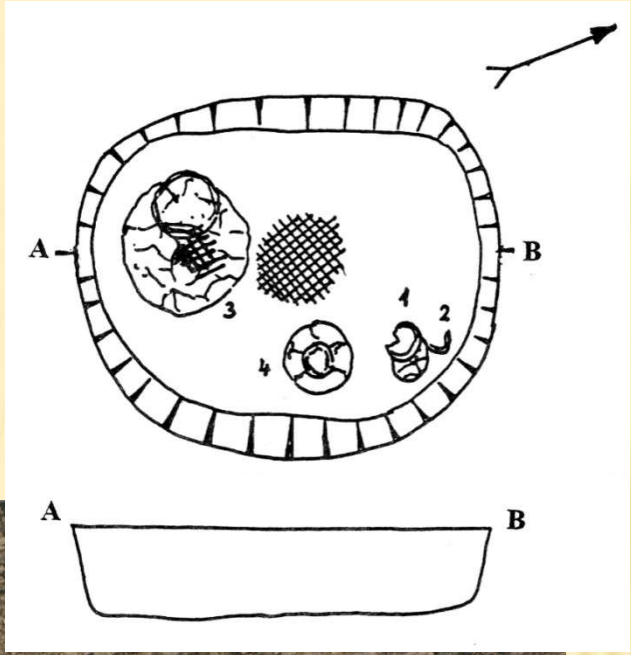

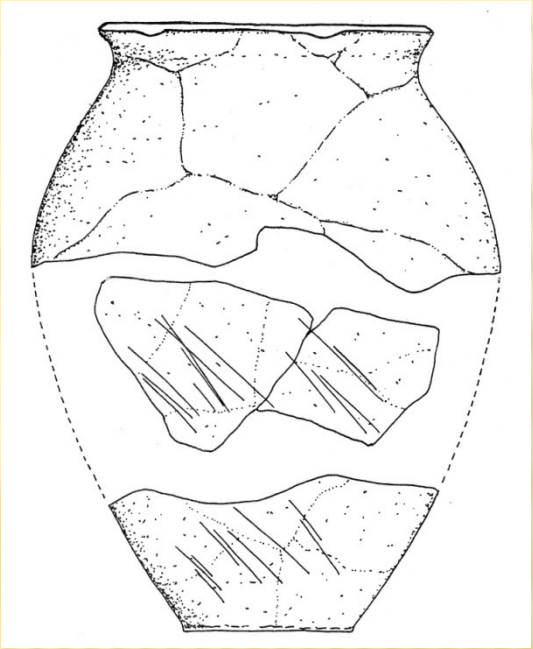

STARŠÍ DOBA BRONZOVÁ

objev výroby bronzu (ca 2000 BC)

kultura nitranská, únětická a věteřovská

Zlín–Malenovice 1887
bronzová sekerka se schůdkem

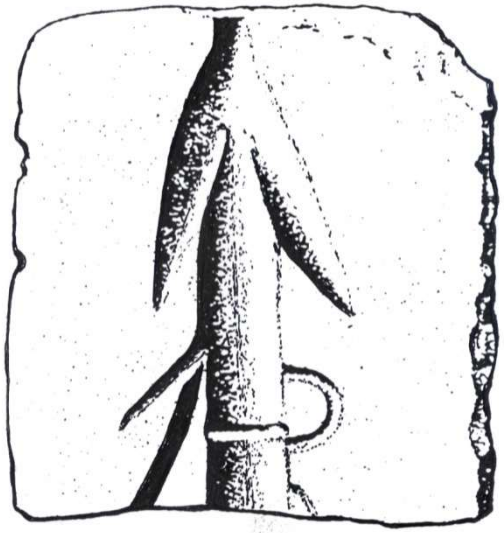

kamenné odlévací formy (kadluby)

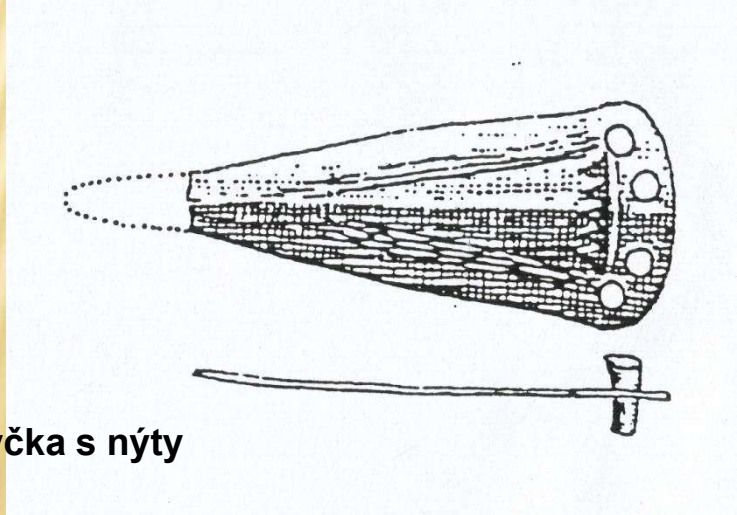

Kvítkovice
bronzová dýčka s nýty

Napajedla pískovna 1956

sídliště únětické kultury

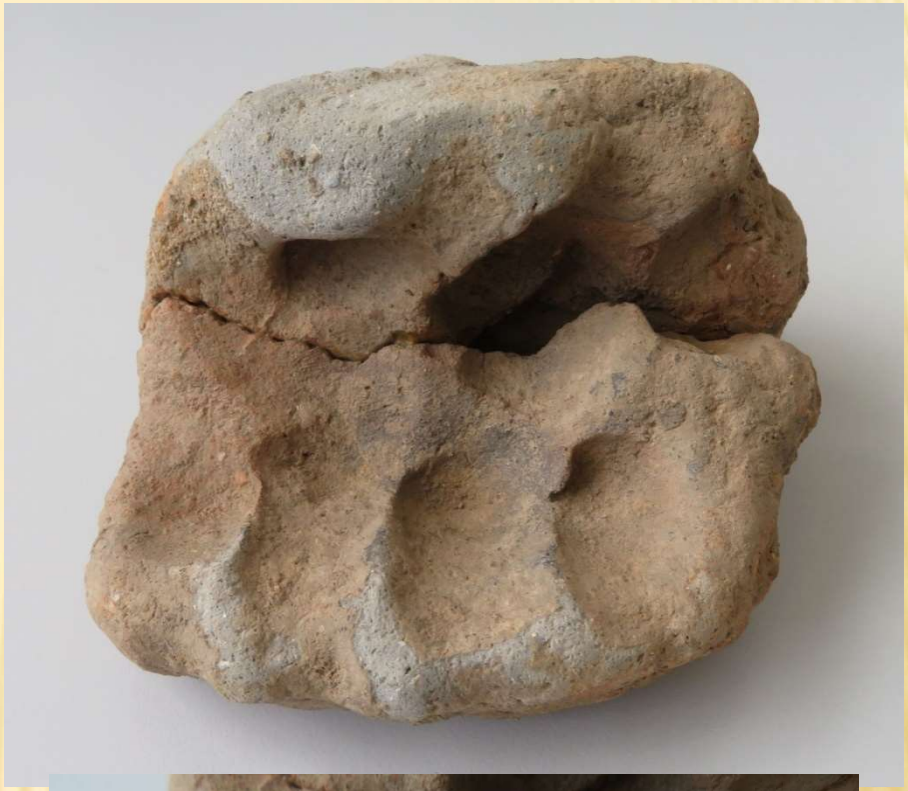

Kvítkovice – Chmelín

záchranný výzkum 2004

bronzové spirálové náramky ze zničeného hrobu

dětský kostrový pohřeb (infans, 3-4 roky)

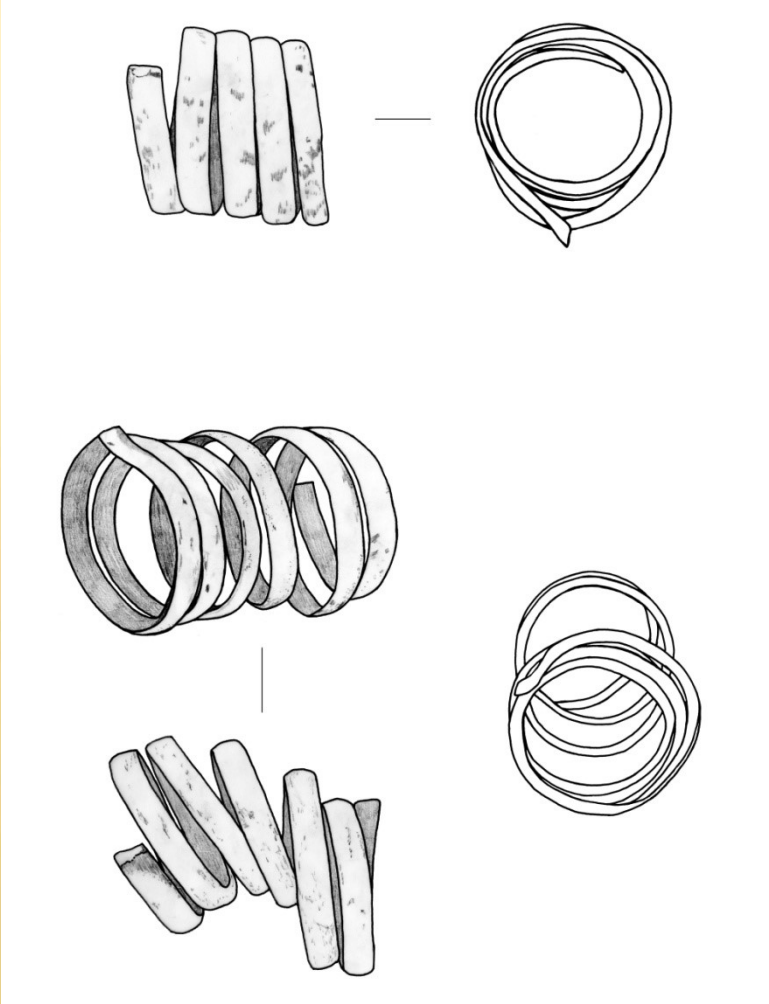

Kvítkovice – Chmelín, záchranný výzkum 2004

hrob ze starší doby bronzové (nitranská kultura?)

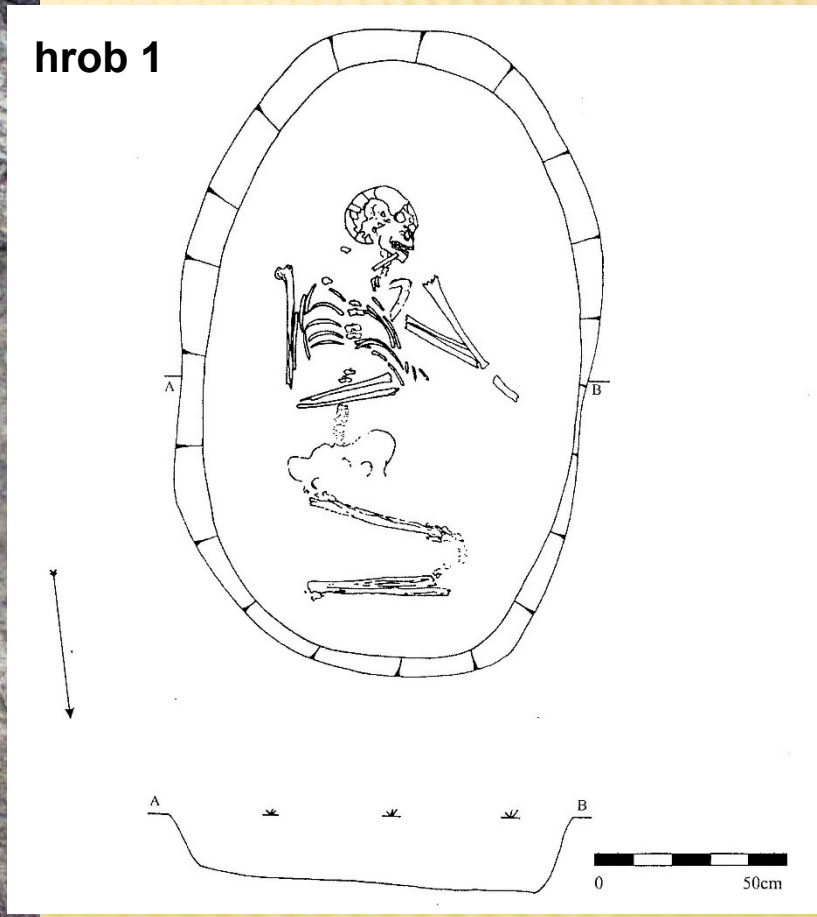

pohřeb dospělého muže (30–40 let)

Zlín–Malenovice Mezicestí 2011–2012
hrob muže ze starší doby bronzové

Věteřovská kultura (16. století BC)

Zlín-Malenovice Mezicestí
záchranné výzkumy 1999-2004

vykuřovadlo – nádoba pro šamana?

KULTURA LUŽICKÝCH POPELNICOVÝCH POLÍ

mladší až pozdní doba bronzová, 1250 – 750 BC

všeobecně rozšířený žárový pohřební ritus
doba ekonomické stability a prosperity
rozvoj kovolitectví

nejhustší osídlení Napajedelska v pravěku

Napajedla – Chmelnice 1935
osudíčko (porušený hrob?)

Napajedla – Na výhonu 1935
bronzová sekerka s tulejí a ouškem

Spytihněv Němeča 1938 – výzkum sídliště lužické kultury

Doba: B R O N Z O V Á

Kultura? Popelnicových polí.- /L u ž i c k á/

Předmět: velký ku ch y Ň s k ý k á m e n
z červeného pískovce

Nalezeno: kde?

S P Y T I H N Ě V
v trati "Nemeča" ... parc. číslo : 2271.

„ jak? při pozemních pracích fmy"Posista" z Prahy, na překladu Pomoravské silnice "- v průkopu terenní vlny a odvážení hlíny -odhalena byla dělníky

„ kdy? 6. května odpoledne 1938.--

" kuchyně"- ohniště s několika střípky luž. keramice- a pískovec tento ležel

Získal - kdo? "prohnutím -hladkým lícem, na mastné černé hlíně ,obrácený dnem /spodkem vzhůru ,--v hloubce - 1.33cm pod ornicí.

Konservováno:
Preparováno:

OoO .-- Foto am. úč. Spořit. Nap pan Frt. Oharek- na místě.

Prv. publ.

Čís. inv. 541./VIII.

Umístění:

Obr. fotočka p. Oharek.

Rozměry:

Čís. neg.

6490

Doba: B R O N Z O V Á

Kultura? p o p e l n i c o v ý ch p o l í

Předmět: d v o j m í s a s nedopalky kostí

Nalezeno: kde? S P Y T I H N Ě V" tratNěmča"
parcely č. 2265-/pí M.Ciranová /

„ jak? při překládání silnice pomoravské východně od staré hráze železniční při odvozu hliny -narazeno na hrob žárový se 4 nádobami tato a viz č. 513,515, a 516

„ kdy? 5.května 1938

Získal - kdo? odborně vyzvedl jednatel musea a člen p. ČablaA. zříz.spořitelny m.

Konservováno:
Preparováno: ve vlastní pracovně spolkové v lednu 1940

Prv. publ.

Čís. inv. 5 1 4/VIII

Umístění: ve sbírkách

Obr.:

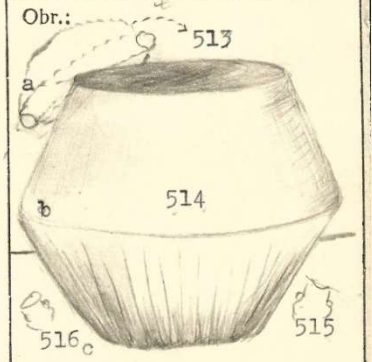

Rozměry: š:a-30cm,b-40cm
č-20cm, v-26cm

Čís. neg.

12066

Doba: B r o n z o v á

Kultura? popelnicových polí--- lužická

Předmět: o b ě t n i č k a -v elmi poškozená

Nalezeno: kde? S P Y T I H N Ě V
p.č. 2265. trat "N ě m č a "

„ jak? při překládání pomoravské silnice mezi Spytihněví a Napajedly -- východně od st. železniční hráze ležela po pravé str.popelnice 514

Nadobkatato

„ kdy? 5./5.1938

Získal - kdo? vyzvedl ze země po otevření popolnicového hrobu žárového-jednatel muse spolu se členem spolku p. A. Čablou,zř.S.m.N.

Konservováno:
Preparováno: Doma v pracovně spolkové očistěno a ježto spodní profil nádobky chybí úplně, ponechány tři velké části nádobky-účelně nedoplněny

Prv. publ.

Čís. inv. 5 15/vIII.

Umístění: při 514,513,516 pohromadě ,jak nalezeny v hrobě

Obr.:

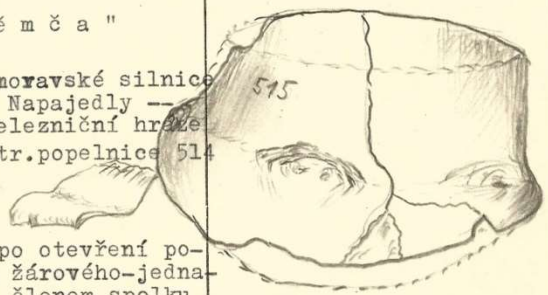

Barva: hnědo-tmavě-červená

Rozměry: š. otvoru hrdélka asi 13cm
v. asi 11cm

Čís. neg.

Spytihněv Němeča 1938

stavba tzv. pomoravské silnice

výzkum členů napajedelského muzejního spolku

Spytihněv – dům Vl. Zapletala 1940

žárový hrob lužické kultury

Doba: B R O N Z O V Á /střední /

Kultura? popelnicových polí --Lužická

Předmět: v e l k á m í s a /s 2 uchy/

Nalezeno: kde? tmavošedá- v rukách modelovaná

v obci S P Y T I H N Ě V, 2124
ve dvoře domku č.p. 379. vl.kn.
parc.č.163

„ jak? majitel domku p. Vladislav Zapletal. tal narazil na hrob,při vykopávání jámy na přezimování hašeného vápna

„ kdy? v září 21. 1 9 4 0.

Získal - kdo? Museum uvědomil a vyzval k ochraně pan četn. strážmistr Jan Horák , neb bydlel v domě č. 379. jako nájemník i s rodinou.

Konservováno: Ihned se dostavil na místo jednatel
Preparováno: V.B. s p. Čablou- pomocníkem.

Prv. publ.

Čís. inv. 535./VIII.

Umístění: vitrina II. střed

Obr.:

Rozměry: výška 15 cm

Čís. neg.

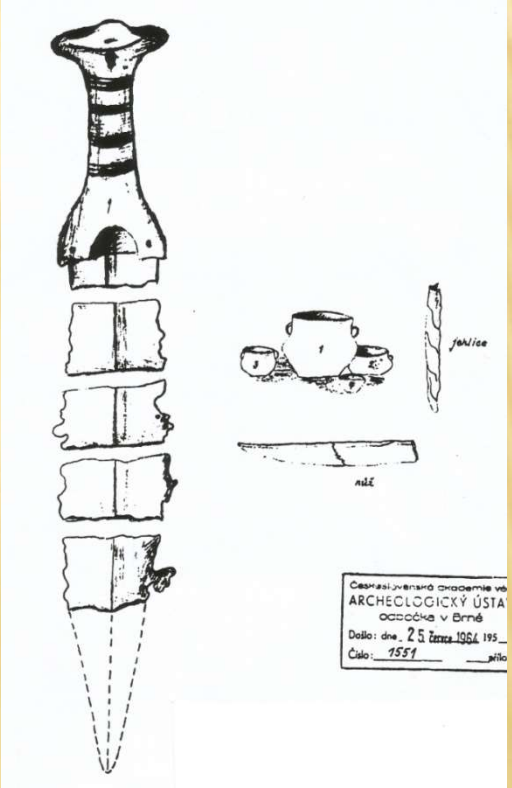

z nálezové zprávy V. Bachmánka

bronzový meč s plnou litou rukojetí

Napajedla – areál Fatry 1957

zdobené bronzové kopí s tulejí – slezská kultura (zničený hrob?)

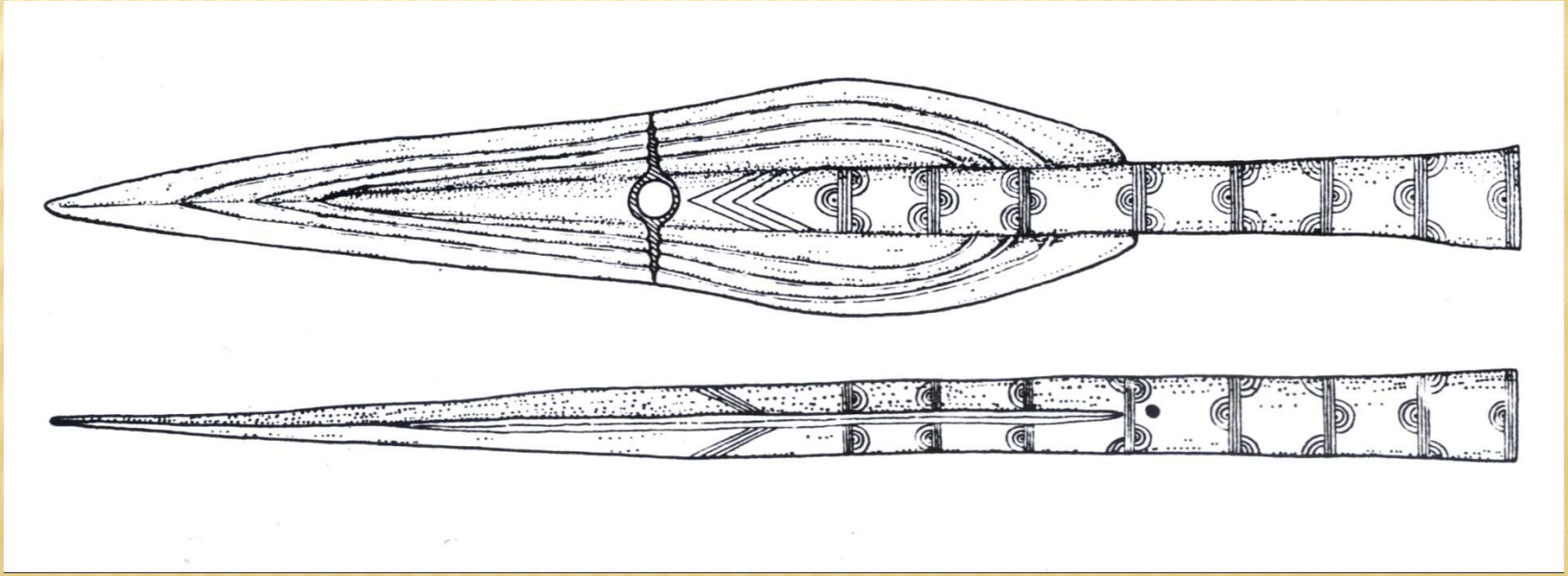

Doba: Hallstattská	Čís. inv. 600/VIII.
Kultura? Halštatská (H–B)	Umístění:
Předmět: Bronzové kopí s tulejkou	Obr.:
Nalezeno: kde? Napojedla na pravém břehu řeky Moravy proti Tatře	
„ jak? při hlubení studny pro továrnu. Do patní i hrotové tulejky zasti v vsok	
„ kdy? Květen 1957	
Získal - kdo? Klasnířka pro museum Napojedla.	
Konservováno: / Preparováno: Patina recentní schéma	Rozměry: délka 0·325 m
Prv. publ.	Čís. neg.

Vtlesku zbytek násady.

Napajedla Prusinky
sídliště kultury popelnicových polí

Kudlovice

bronzový depot kultury lužických popelnicových polí

kostra nedospělého jedince v odpadní jámě
(kultura lužických popelnicových polí)

Kvítkovice – Nábřeží

sídliště a pohřebiště
kultury lužických popelnicových polí

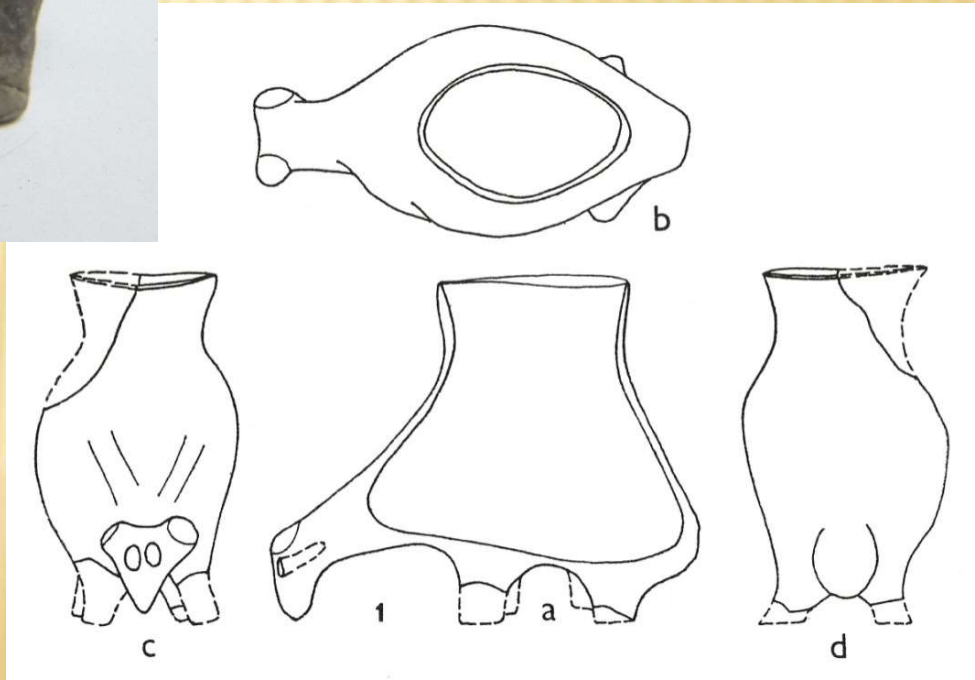

zoomorfní nádobka

(nález – J. Kohoutek a J. Očenášek 1976)

Kvítkovice – Chmelín 2018
záchranný výzkum ÚAPP Brno

„Kvítkovický Venouš“

mužská plastika
s bronzovým korálkem na hrudi

unikátní nález z prostředí
kultury popelnicových polí

DOBA HALŠTATSKÁ

starší doba železná (750 – 450 BC), kultura platěnická

počátky výroby a zpracování nového kovu
nové specializace – hutnictví a kovářství

Kvítkovice – Chmelín

sídliště platěnické kultury

tkalcovská „dílna“

Doba: M L A D Š Í K A M E N N Á /Neolit/

Kultura? ?

Předmět: S e k e r o m l a t kostěnný pro

Nalezeno: kde? násadec kamenné sekery

N a p a j e d l a "traŤ"H e j n ý "

„ jak? vybagroval při dobývání písku 200m severně od "chmelnického mostu"

„ kdy? v září 1935

Získal - kdo? František Vykůkal_ rolník z Na_ pajedel č. ....ve Chmelnici. /Kroměřížská ul./

Konservováno:

Preparováno: doma

Prv. publ.

Čís. in

Umístě

Obr.:

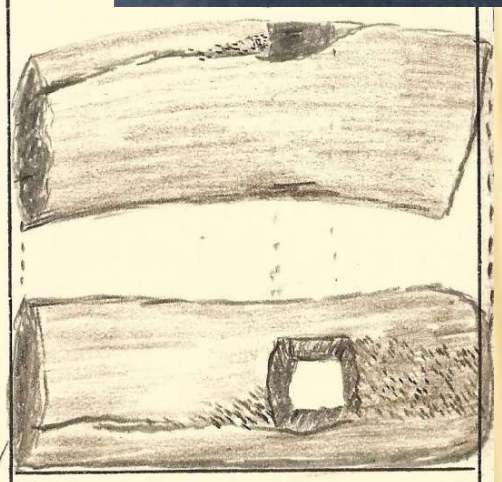

Napajedla – Hejný 1935

parohový mlat

DOBA LATÉNSKÁ A KELTOVÉ

450 – počátek letopočtu

Spytihněv – trati Němeča a Mlýnica, výzkumy V. Bachmánka a V. Hrubého (1938), laténská sídliště a pravd. i kostrové pohřebiště

Spytihněv – nedávný nález 1/3 zlatého statéru

Kvítkovice Chmelín

nálezy z let 1935 a 2004

dvoukomorová hrnčířská pec

SLOVANÉ A DOBA VELKOMORAVSKÁ

Napajedla – Pod Dubovou, slovanské sídliště
– Šibinky, slovanské sídliště

Napajedla – Díly za humny, slovanské sídliště,
výzkum ÚAPP Brno 2016

DF 092/16-46. Fotografická dokumentace objektu K501.

DF 092/16-49. Fotografická dokumentace objektu K500.

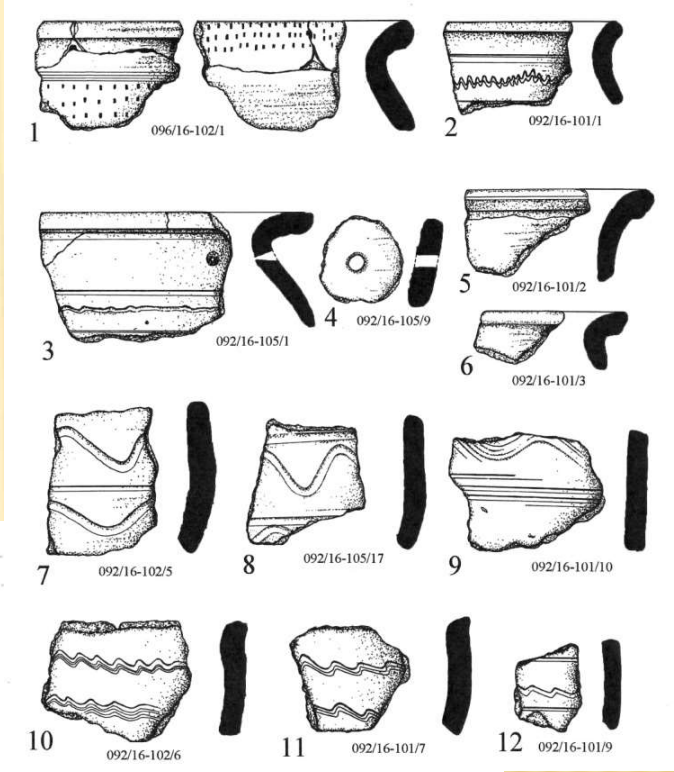

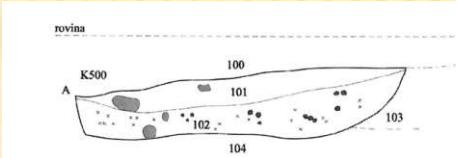

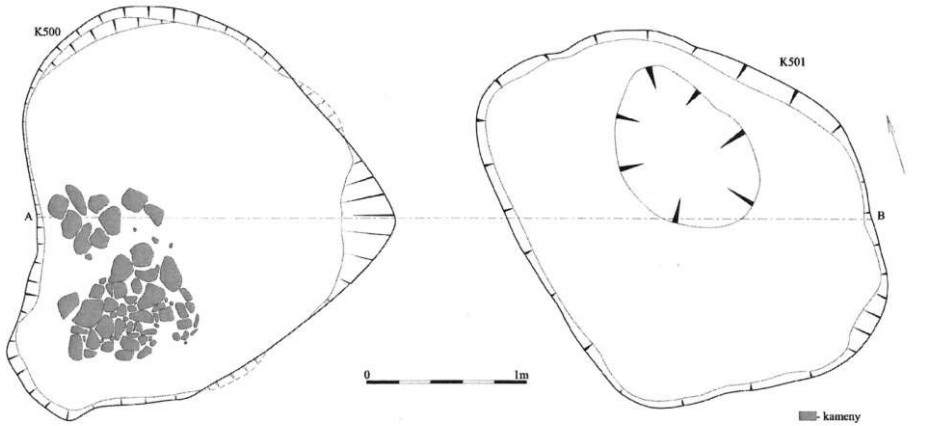

Otrokovice 1935

nález při stavbě domu č.p. 120

slovanský hrnek zdobený vlnicí, se značkou na dně

SLOVANSKÉ MOHYLOVÉ POHŘEBIŠTĚ U ŽLUTAVY

Slovanský mohylník na kopci Tresný severně od Žlutavy patří k nejlépe amatérsky prozkoumaným pohřebištím v předválečném období. Skupina mohyl byla objevena v roce 1930 a hned téhož roku jednu z nich prozkoumal spolek „Starý Velehrad". V následujícím roce však k jeho značné nelibosti pokračoval v dalším výzkumu napajedelský archeologický spolek pod vedením Vladislava Bachmánka. Na výzkum tehdy odborně dohlížel I. L. Červinka, známý moravský archeolog, který lokalitu několikrát navštívil a dokonce poskytl dva své dělníky, kteří již měli zkušenosti z jiných archeologických výzkumů. Se třemi dalšími místními dělníky prokopal V. Bachmánek během dvou týdnů celkem 16 mohyl. Na jaře roku 1934 byly ještě nalezeny a prozkoumány tři mohyly, takže z celkového počtu 27 objevených mohyl jich bylo prokopáno dvacet. Vladislav Bachmánek zanechal o průběhu výzkumu podrobnou nálezovou zprávu, která zachycuje důležité nálezové okolnosti a popisuje hrobové celky.

Slovanské mohyly na Tresném obsahovaly šest žárových a třináct kostrových pohřbů (7 mužských, 4 ženské a 2 dětské), jde tedy o tzv. birituální pohřebiště. Pohřby s nespálenými těly byly uloženy v hlubokých hrobových jamách, jejichž stěny byly v několika případech obloženy dřevěnými trámy. Mužské hroby obsahovaly většinou bojovnickou výbavu – železné sekery s ostny zvané bradatice, hroty šípů (v jednom z hrobů nalezen toulec s deseti šipkami), ostruhy … Z větší části šlo tedy o jízdní bojovníky. Pod mohylou č. 5 byl pohřben muž s významným společenským postavením, jehož pohřební výbavu tvořily kromě sekery, ostruh, nože a vědérka také dvě kopí a meč. V ženských hrobech, které byly většinou poměrně chudě vybaveny, případně zcela bez nálezů, se našly dva páry náušnic z bronzového (v jednom případě zřejmě pozlaceného) drátu a skleněný knoflík. Zajímavý byl objev stříbrné římské mince ze 3. století n. l. nalezené u mužského pohřbu v mohyle č. 3, která tam byla uložena zřejmě jako milodar.

Nálezy pocházející z prozkoumaných mohyl potvrzují, že na žlutavském mohylníku pohřbívali Slované své mrtvé od druhé poloviny 9. do počátku 10. století.

Z nálezové zprávy Vl. Bachmánka…

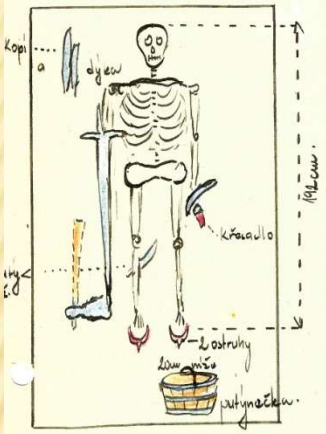

Kostra byla dlouhá 192 cm, ač byla lebka poněkud nakloněna nad prsa. Lebka byla ještě opatrně vyzdvižena ku odeslání do Brna ku přezkoušení a preparaci.

Přáli bychom si jen a snažně, aby nám byla zase vrácena konservována, neboť bychom rádi instalovali model této celé hrobky u nás v museu ve vitrině.

Při této velké kostře nebožtíka nalezeno bylo dále: Na levé straně od lebky/ asi 25 cm dále/

1 železné kopí listovitého tvaru a 30 cm dlouhé, a připevněna

1 x železná dýka 25 cm dlouhá

Od pravé ruky t.j. jeho ramené až do půl lýtkové kosti

1 x velký železný meč, 10 cm široký a 1,10 m dlouhý. Jeho rukojeť byla pěkně zachovalá, avšak bez ozdob.

I příčka jeho chránidla pěsti, byla dosti znatelná a zachovalá. Hrot železného meče spojoval se s velkou

1 x železnou sekerou / franciskou/

U pravého kolena měla kostra

1 x železný nůž poněkud ohnutý a položený ve směru ke kolenu levému.

V levé ruce byl 1 x železný nůž/ 15- 20 cm dl.

U pásu - pod nožem byl 1 x velký pazourek = křesadlo o velikosti slepičího vejce. Byl zasazený v železné misce s ouškem, takže tento odznak jakési moci či práva zažehovati oheň dělal dojem zvětšeného žaludu. Ouško na železné misce bylo nejspíše ku zavěšování křesadla ku pásu.

Míska byla rýhována a ornamentována.

V sobotu dopoledne udeřeno bylo b mohyle č. 12 na stehenní kost. Bylo nám proto,třeba podkopat větší strom, aby se dosáhlo obnažení celé kostry až i lebky. V sobotu dopoledne / asi o 1/2 10 hod./ odkryta byla celá kostra a to ve hloubce 140 cm. Byla již dosti sešlá - ježto kořínky " přesazených" stromů ji velmi rozrušovaly.

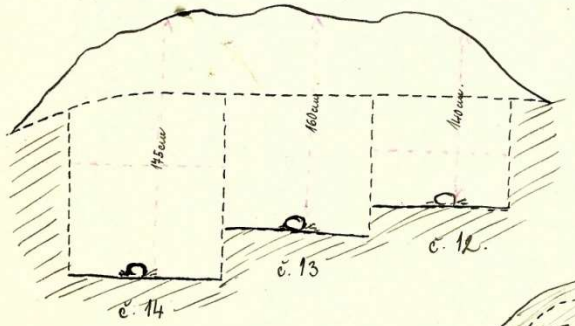

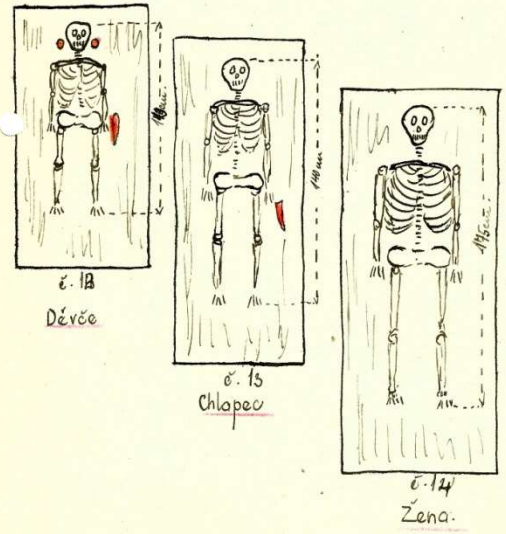

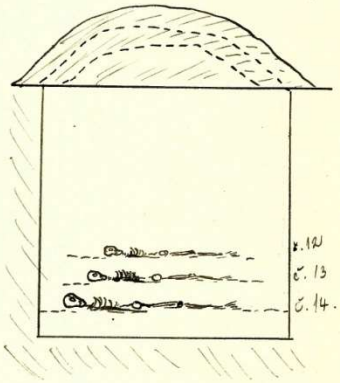

Inventář v mohylách č. 12 0
13

1 x nožík

č. 14

1 x nožík, 2 záušnice 1 náprsní ozdoba čili gombík.

mohyla 11 se třemi pohřby

hrob bojovníka v mohyle 5

hrobová výbava slovanských bojovníků

ostruhy z jezdeckých hrobů

hroty šípů (mohyla 3)

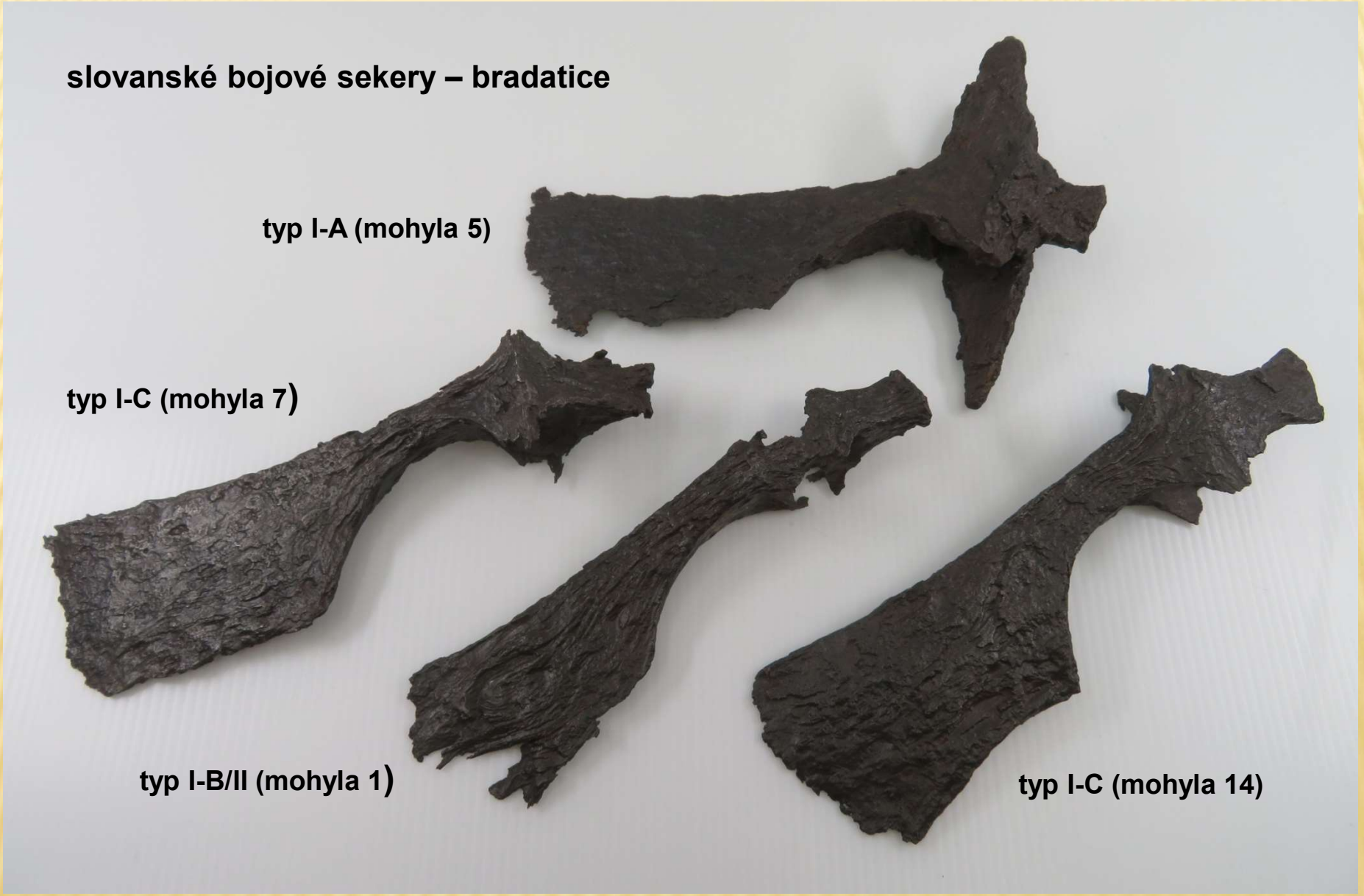
slovanské bojové sekery – bradatice
typ I-A (mohyla 5)
typ I-C (mohyla 7)
typ I-B/II (mohyla 1)
typ I-C (mohyla 14)

hrobová výbava ženských pohřbů

závěsek z jantaru

bronzové náušnice s uzlíčky (mohyla 11)

bronzové pozlacené hrozníčkové náušnice

mohyla 12 c – dětský pohřeb

zdobené hrnce

keramické milodary

přeslen (ženský hrob)

hrob jezdeckého bojovníka (mohyla 3) s nálezem mince z doby římské

stříbrný antoninian

M. Iulius Philippus Arabs
(244–249 n. l.)

Lokalita se nachází na východním okraji intravilánu obce, v těsné blízkosti řeky Moravy, v oblasti Dyjsko-moravské nivy Dolnomoravského úvalu. Z opevnění hradiska se dochoval pouze východní obloukovitý val o délce asi 180 metrů, neboť terénní situace je zde pozměněna značnými regulačními úpravami toku řeky Moravy. Původní půdorys hradiska rekonstruoval B. Novotný jako oválný o délce asi 500 metrů a šířce asi 350 metrů. Podle indikační skici z roku 1827 je však pravděpodobnější, že hradisko bylo větší a zaujímalo celý prostor v ohybu původního toku Moravy a jejího ramene a mohlo tak mít rozsah asi 3 až 4 ha. Lokalita se nachází v říční nivě.
Na hradiště upozornil poprvé roku 1899 I. L. Červinka, který zde tehdy také provedl první výkopy a při napřimování říčního toku v 30. letech minulého století A. Zelnitius a V. Hrubý v areálu hradiska zkoumali zbytky středověkého kostela. V roce 1961 provedl B. Novotný výzkum dochovaného valu, jehož konstrukce sestávala z hliněného tělesa s pozůstatky spálené dřevěné a kamenné konstrukce. B. Novotný v roce 1977 shrnul všechny dostupné informace o hradišti, které lze na základě získaných nálezů datovat do 12. století, kdy bylo centrem Spytihněvského údělu.

Doba mladohradištní

Spytihněv – Hradíšťko

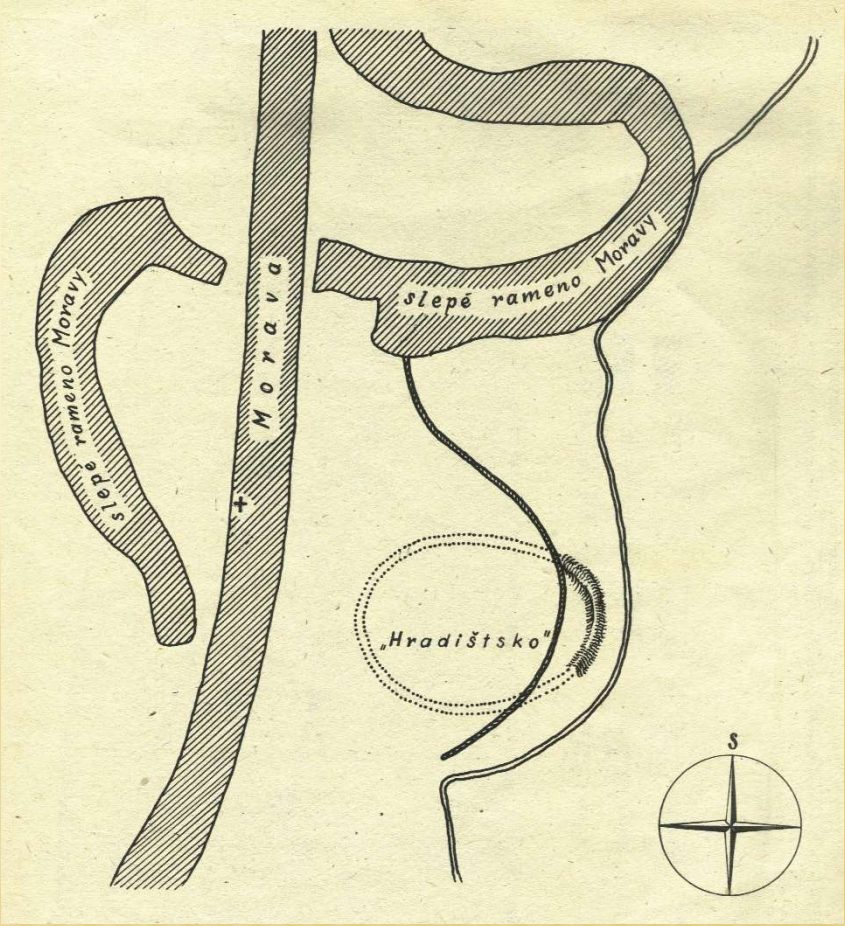

„Spytihněvgrad"– nížinné hradisko a centrum hradského obvodu, 11.–12. století

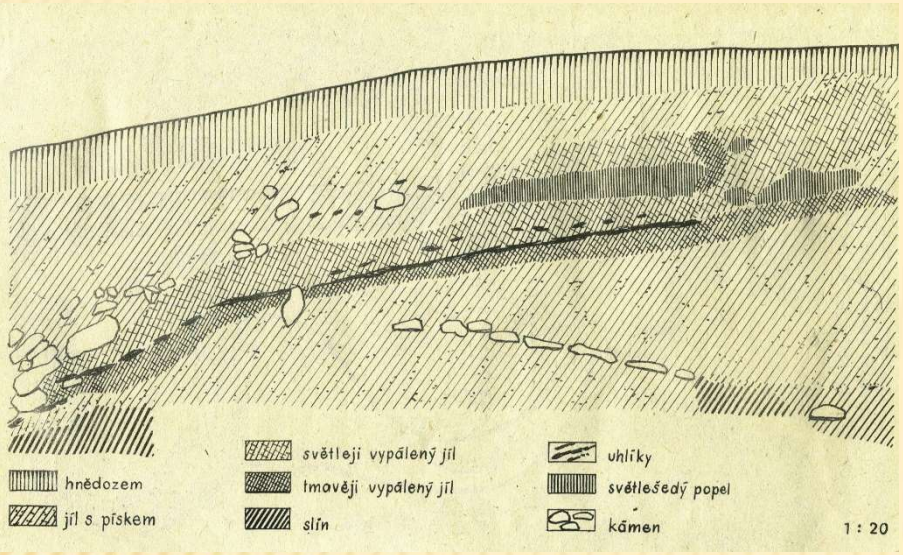

výzkum valu v roce 1961 (B. Novotný)

esovitá záušnice

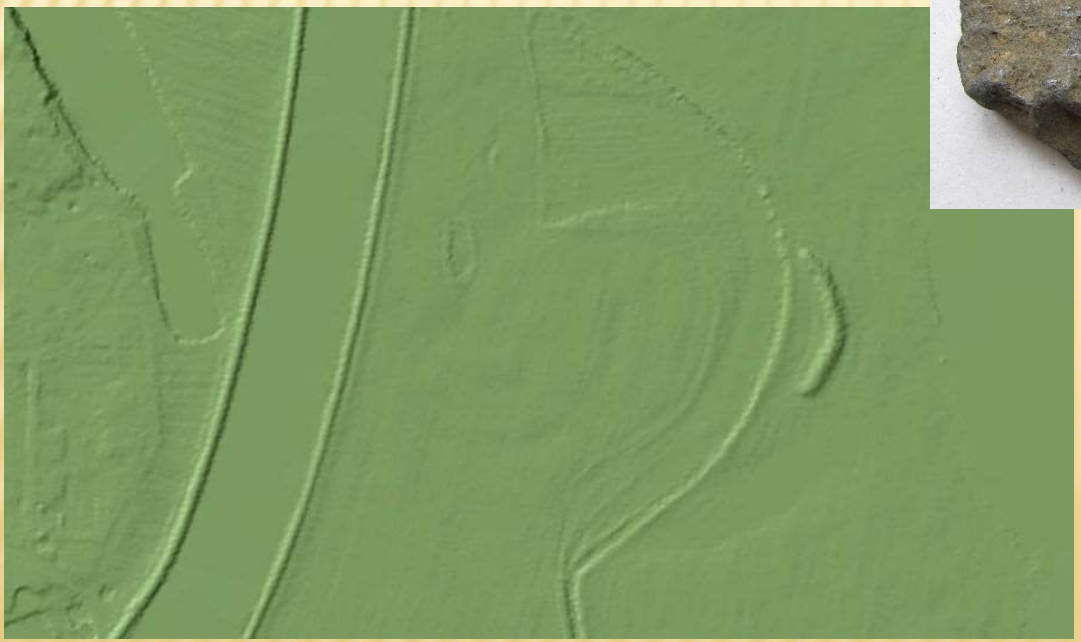

šipka s křidélky

nálezy keramiky ze sběrů Gity a Josefa Součkových

Spytihněv Hradíšťko 2019

areál hradiska ničený hlubokou orbou